

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΧΡΟΝΙΑ Δ΄.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1930 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1930

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ : 10, RUE LEPSIUS
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

Γιώργος Ἀγαλλιανός - Τέλλος Ἄγρας - Τ. Ἀθανασιάδης - Λ. Ἀλεξίου - Μ. Ἀναστασίου - Σπύρος Ἄννινος - Μάριος Βαϊάνος - Γ. Βίος - Γ. Βρисиμιτζάκης - Ἀντώνης Γιαλούρης - Φώτος Γιοφύλλης - Γ. Ι. Διακογιάννης - Πυθαγόρας Δρουσιώτης - Κ. Π. Καβάρης - Γαλάτεια Καζαντζάκη - Μαν. Κανελλῆς - Γ. Κανελλόπουλος - R. Kaltofen - Σταύρος Καρακάσης - Κ. Καρούσος - Ἀχιλ. Κύρου - Κ. Ν. Κωνσταντινίδης - Χρ. Λαγοπάτης - Ὁρέστης Λάσκος - Ἀπ. Λεοντῆς - Ἄρης Μακροχωρίτης - Μ. Μαλακάσης - Κλεαρέτη Δίπλα Μαλάμου - Σοφία Μανροειδῆ - Β. Μεσολογγίτης - Πόλυς Μοδινός - Ὀμηρὸς Μπεζές - Ρίτα Μπούμη - Ν. Χάγερ Μπουφίδης - Μυρτιώτισσα - Δ. Νιζολαρεῖζης Σπύρος Παναγιωτόπουλος - Ναπ. Παπαγεωργίου - Ἴων Παπαϊωάννου - Α. Α. Παπανδρέου - Ε. Π. Παπανούτσος - Τ. Παπατζώνης - Γ. Α. Παπουτσάκης - Σ. Πέτρος Πετρίδης - Γιάγκος Πιερίδης - Θ. Πιερίδης - Γ. Πολιτάρχης - Γ. Πράτσικας - Λεων. Ραζέλος - Αἰμ. Ριάδης - Γ. Α. Σαρεγιάννης - Ρίκα Σεγκοπούλου - Ἄγγελος Σικελιανός - Σύλβιος - Μ. Τόμπρος - Γ. Τσουκαλᾶς - Τυμφρηστός - Κ. Φαλτάιτς - Μιχάλης Φαρδούλης - Christ. Fayne - Μ. Φιλήντας - Ἐλένη Χαλκούση - Γ. Χατζημαντρέας - Τάσος Χλώρης - Κ. Α. Ψάχος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Σελίδα
ἽΟποιοι ζήσει σὲ πολιτεία... (διήγημα)	59
ἽΗ κατρακύλα	196
ἽΩς αὐτοῦ τὸ ἰδανικὸ της	326
ΑΓΡΑΣ ΤΕΛΛΟΣ	
ἽΗ εἰρωνεία στὸν Καβάφη (μελέτη)	281
Τρεῖς (ποίημα)	306
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΤΑΣΣΟΣ	
Γιὰ ν' ἀπελπίζεται ἡ ἀνία (διήγημα)	357
ΑΛΕΞΙΟΥ Α.	
ἽΑποκάλυψη (ποίημα)	99
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Μ.	
Δυὸ σονέτα (ποιήματα)	100
ANNINOS ΣΠΥΡΟΣ	
ἽΗ Annie Vivanti καὶ ἕνα κοσμοπολιτικὸ της μυθιστόρημα (μελέτη)	24
ἽΟ ποιητῆς (ποίημα)	138
ΒΑΓΓΙΑΝΟΣ ΜΑΡΙΟΣ	
ἽΥμνος (ποίημα)	101
ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ	
	31
	70
	120
	160
	207
	249
	296
	336
	374
ΒΙΟΣ Γ. Σ.	
Μετεωρολογικὲς καὶ γεωργικὲς παροιμίες γιὰ τὸ χειμῶνα (λαογραφία)	63
ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ Γ.	
Τὸ ἄχτι	8
ἽΗ ζωτικότητα τοῦ πνεύματος	148
Μέθη ὠκεάνεια - Keuz - Οἱ γλάροι - Λιμάνια - Τριωνμία (ποιήματα)	257
ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ	
ἽΟ καντηλιανάφτης (διήγημα)	315

	Σελίδα
ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ ΦΩΤΟΣ	
Τὸ χιοῦμορ τοῦ Καβάφη (διάλεξη)	171
ΔΙΑΚΟΓΙΑΝΗΣ Γ. Ι.	
Ὁ ποιητής	117
ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ	
Ὅραματα (ποίημα)	7
Μαγιάτιζο »	349
ΕΚΘΕΣΕΙΣ	
	30
	69
	119
	203
	373
ΘΕΟΤΟΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	
Αὐτόγραφο σοννέτο	29
ΚΑΒΑΦΗΣ Κ. Π.	
Παλαιόθεν Ἑλληνίς.— Ὁ Δαρεῖος	
Μύρης· Ἀλεξάνδρεια τοῦ 340 μ.Χ. (ποιήματα)	1
ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ ΓΑΛΑΤΕΙΑ	
Ἡ ἐπίδραση τῶν γαλλικῶν γραμμῶν ἐπὶ τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνία (διάλεξη)	266
ΚΑΝΕΛΛΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ	
Λόγια στὸ Μαλακάση (ποίημα)	131
ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ Γ.	
Ὀδύνη - Κύκλοι - Ἐνα βράδυ (ποιήματα)	49
ΚΑΛΤΟΦΕΝ R.	
Ἡ σημερινὴ γιουγζοσλαύτικη φιλολογία	66
ΚΑΡΑΚΑΣΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	
Ἄδιαφορία	47
Τὸ κυπαρίσσι (ποιήματα)	138
ΚΑΡΟΥΣΟΣ Κ.	
Συνάντηση - Ἀναμονή (ποιήματα)	139
ΚΥΡΟΥ ΑΧΙΑ.	
Εἰσηγητικὴ Ἐκθεσις τοῦ Σαββιδεῖου διαγωνισμοῦ	332
» » »	366
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Κ. Ν.	
Πεντάμορφη (ποίημα)	48

	Σελίδα
ΛΑΓΟΠΑΤΗΣ ΧΡ.	
Στὸ παληομονάστηρο (διήγημα)	56
Σὺν παραμῦθι »	194
ΛΑΣΚΟΣ ΟΡΕΣΤΗΣ	
Ὁ θάνατος μιᾶς πόρνης (ποίημα)	201
Ἡ μοιραία γυναῖκα. Μιά ὄχι καὶ τόσο ἀπλὴ ἱστορία (ποιήματα)	260
ΛΕΟΝΤΗΣ Α.	
Ἀπὸ κεῖνα ποὺ πέρασαν (διήγημα)	217
ΜΑΚΡΟΧΩΡΙΤΗΣ ΑΡΗΣ	
Χινοποριάτικα (ποίημα)	52
ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ Μ.	
Μοιραία (ποίημα)	129
ΜΑΛΑΜΟΥ ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΗΛΛΑ	
Πῶς τὸν ἐπῆρε (διήγημα)	262
ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ ΣΟΦΙΑ	
Γυρισμός — Στὸ Ντίξ (ποιήματα)	201
ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΤΗΣ Β.	
Ἄνοιξις (ποίημα)	259
ΜΟΔΙΝΟΣ ΠΟΛΥΣ	
Στὴ χώρα τοῦ Poverello	41
ΜΠΕΚΕΣ ΟΜΗΡΟΣ	
Στίχοι (ποίημα)	130
ΜΠΟΥΜΗ ΡΙΤΑ	
Θυμᾶσαι (ποίημα)	348
ΜΠΟΥΦΙΔΗΣ Ν. ΧΑΓΕΡ	
Εἶναι κακός... (ποίημα)	236
ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑ	
Στὸ δάσος (ποίημα)	305
ΝΙΚΟΛΑΡΕΤΖΗΣ Δ.	
Σκέψεις γιὰ τὴν κριτικὴν	105
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΟΣ	
Σ' ἀγαπῶ — Σὺν καβαλλάρης τοῦ παραμυθιοῦ (ποιήματα)	306

	Σελίδα
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΑΠ.	
Πεταλούδες—Τὰ μερμήγκια	154
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΩΝ	
Rapsodie (ποίημα)	102
ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ Α. Α.	
Ἐνείρωνα πλάνη — Ἐνείρωνα κλάμα (ποιήματα)	308
ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ Ε. Π.	
Ἡ ἐξήγηση τῆς τραγωδίας	82
ΠΑΠΑΤΖΩΝΗΣ Τ. Κ.	
Σχῆμα περὶ τῆς πλάνης (ποίημα)	345
ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ Γ. Α.	
Κι ὅμως ἄς ἦταν (ποίημα)	238
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ, ΦΥΛΛΑΔΙΑ	
	35
	72
	121
	162
	210
	252
	298
	338
	380
ΠΕΡΙΔΗΣ ΓΙΑΓΚΟΣ	
Ὁ Πρόξενος (διήγημα)	222
Τ' ὄνομα τῆς πρώτης (πρόζα)	350
ΠΕΡΙΔΗΣ Θ.	
Ἄνατολή — Ὕμνος πρὸς τὸν ἥλιο	103
Περάσανε τὰ νεύατά μας	202
Σὲ μιὰ γυναῖκα (ποιήματα)	309
ΠΕΤΡΙΔΗΣ Σ. ΠΕΤΡΟΣ	
Ἄλιξη (διήγημα)	93
ΠΟΛΙΤΑΡΧΗΣ Γ.	
Ὁ νέος πατέρας (διήγημα)	9
ΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Γ.	
Μαρία Πολυδούρη	243

	Σελίδα
ΡΑΖΕΛΟΣ ΛΕΩΝ.	
Τὸ κρῖνο (ποίημα)	5
Σπάρτακος (διήγημα)	351
ΡΙΑΔΗΣ ΑΙΜ.	
Πῶς ἔμαθα νὰ κολυμπῶ (διήγημα)	89
Ὁ Μότσαρτ (μελέτη)	141
Τὸ τραγοῦδι τοῦ Κούνβαρ (ποίημα)	346
ΣΑΡΕΓΙΑΝΝΗΣ Γ. Α.	
Φιλὴ — Φιλὰι — Ἐρωτικαὶ ἐλπίδες	150
Σχόλια στὸ ποίημα τοῦ Καβάφη «Ἡ μάχη τῆς Μαγνησίας»	238
Ἡ ἱστορία τοῦ Ναρκίσσου	310
ΣΕΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΡΙΚΑ	
Ἀπὸ χρόνο σὲ χρόνο (ποίημα)	6
Δελφικὲς Ἑορτὲς	157
Ἀψευγάδιαστο πρῶτ' — Ἀτόβραδο βαρὺ (ποιήματα)	237
ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ	
	38
	75
	125
	166
	213
	254
	301
	341
	382
ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	
Ὁ ὄρκος τῶν Κοινοτήτων πρὸς τὴ Μάνα Ἑλλάδα (ποίημα)	81
ΣΥΛΒΙΟΣ	
Σὰν βραδυάζει...Μεθύσι... (ποιήματα)	48
ΤΟΜΠΡΟΣ Μ.	
Ὁ Νιζηφόρος Λύτρας	169
ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ Γ.	
Νοσταλγία (ποίημα)	348
ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ	
Ἐλεύθεροι Στίχοι (ποίημα)	135

	Σελίδα
ΦΑΛΤΑΪΤΣ Κ. Οί μυστικές Συνθηματικές γλώσσες στην Ελλάδα Ένα μπερδεμένο εθνολογικό πρόβλημα (λαογρ. μελέτες)	289
ΦΑΡΔΟΥΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛΗΣ Σιλοΐσμοι κ' όράματα Intérieur — Σάν Ίντερμέντιο — Έξέλιξη	151 311
FAVRE CHRIST. Ένας βαλαιζάνος ποιητής (κριτική)	185
ΦΙΛΗΝΤΑΣ Μ. Καμιά (γλωσσολ.)	365
ΧΑΛΚΟΥΣΗ ΕΛΕΝΗ Ό καλοκαιρινός διαγωνισμός του Παρνασού και ή άγραμματοσύνη των συγγραφέων	189
ΧΑΤΖΗΑΝΤΡΕΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ Pot — Pourri (ποίημα)	140
ΧΛΩΡΗΣ ΤΑΣΟΣ Νυχτερινό (ποίημα)	307
ΨΑΧΟΣ Κ. Α. Η μουσική στις Δελφικές Έορτές	104

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΧΡΟΝΙΑ Δ'. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1930 - ΤΕΥΧΟΣ 1^ο

ΠΑΛΑΙΟΘΕΝ ΕΛΛΗΝΙΣ

*Καυχίεται ή Αντιόχεια για τὰ λαμπρά της κτίρια,
και τὸς ὄρατους της δρόμους· για τὴν περὶ αὐτὴν
θαυμάσιαν ἐξοχὴν, και για τὸ μέγα πλῆθος
τῶν ἐν αὐτῇ κατοίκων. Καυχίεται ποῦ εἶν' ή ἔδρα
ἐνδόξων βασιλέων και για τὰς καλλιτέχνας
και τὸς σοφὸς ποῦ ἔχει, και για τὸς βαθυπλοῦτους
και γνωστικὸς ἐμπόρους. Μὰ πὺδ πολὺ ἀσυνκρίτους
ἀπ' ὅλα, ή Αντιόχεια καυχίεται ποῦ εἶναι πόλις
παλαιόθεν ἑλληνίς· τοῦ Ἄργουος συγγενής·
ἀπ' τὴν Ἰώνη ποῦ ιδρύθη ὑπὸ Ἀργείων
ἀποίκων πρὸς τιμὴν τῆς κόρης τοῦ Ἰνάχου.*

Ο ΔΑΡΕΙΟΣ

*Ό ποιητής Φερνάξης τὸ σπουδαῖον μέρος
τοῦ ἐπικοῦ ποιήματός του κάμνει.
Τὸ πὺς τὴν βασιλείαν τῶν Περσῶν
παρέλαβε ὁ Δαρεῖος Ὑστάσπον. (Ἀπὸ αὐτὸν
κατάγεται ὁ ἐνδοξὸς μας βασιλεύς,
ὁ Μιθριδάτης, Διόνυσος κ' Εὐπάτωρ). Ἄλλ' ἐδῶ
χρειάζεται φιλοσοφία, πρέπει ν' ἀναλύσει
τὰ αἰσθήματα ποῦ θὰ εἶχεν ὁ Δαρεῖος·
ἴσως ὑπεροφίαν και μέθην· ὄχι ὁμως μάλλον*

σὰν κατανόησι τῆς ματαιότητος τῶν μεγαλείων.
Βαθέως σκέπτεται τὸ πρᾶγμα ὁ ποιητής.

Ἄλλὰ τὸν διακόπτει ὁ ὑπηρέτης του ποῦ μπαίνει
τρέχοντας καὶ τὴν βαρυσήμαντην εἶδησι ἀγγέλλει.
Ἄρχισε ὁ πόλεμος μὲ τοὺς Ῥωμαίους.
Τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ μας πέρασε τὰ σύνορα.

Ὁ ποιητὴς μένει ἐνεός. Τὶ συμφορὰ!
Ποῦ τώρα ὁ ἐνδοξὸς μας βασιλεὺς,
ὁ Μιθριδάτης, Διόνυσος κ' Εὐπάτωρ,
μ' ἑλληνικὰ ποιήματα ν' ἀσχοληθεῖ.
Μέσα σὲ πόλεμο — φαντάσον, ἑλληνικὰ ποιήματα.

Ἀδημονεῖ ὁ Φερνάκης. Ἄτυχία!
Ἐκεῖ ποῦ τὸ εἶχε θεϊκὸ μὲ τὸν «Δαρεῖο»
ν' ἀναδειχθεῖ, καὶ τοὺς επικρατὰς του,
τοὺς φθονερούς, τελειωτικὰ ν' ἀποστομώσει.
Τὶ ἀναβολή, τὶ ἀναβολή στὰ σχέδιά του.

Καὶ νᾶταν μόνο ἀναβολή, πάλι καλά.
Ἄλλὰ νὰ δοῦμε ἂν ἔχουμε κι' ἀσφάλεια
σὴν Ἄμισό. Δὲν εἶναι πολιτεία ἐκτάκτως ὀχυρή.
Εἶναι φορικτότατοι ἐχθροὶ οἱ Ῥωμαῖοι,
Μποροῦμε νὰ τὰ βγάλουμε μ' αὐτούς.
οἱ Καππαδόκες; Γένηται ποτέ;
Εἶναι νὰ μετρηθοῦμε τώρα μὲ τὲς λεγεῶνες;
Θεοὶ μεγάλοι, τῆς Ἀσίας προστάται, βοηθεῖστε μας. —

Ὅμως μὲς σ' ὅλη του τὴν ταραχὴ καὶ τὸ κακό,
ἐπίμονα κ' ἡ ποιητικὴ ἰδέα πάει κ' ἔρχεται —
τὸ πιθανότερο εἶναι, βέβαια, ὑπεροψίαν καὶ μέθην
ὑπεροψίαν καὶ μέθην θὰ εἶχεν ὁ Δαρεῖος.

ΜΥΡΗΣ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΤΟΥ 340 Μ. Χ.

Τὴν συμφορὰ ὅταν ἔμαθα, ποῦ ὁ Μύρης πέθανε
πῆγα σὶ τὸ σπίτι του, μ' ὄλο ποῦ τὸ ἀποφεύγω
νὰ εἰσέρχομαι σὶ τῶν Χριστιανῶν τὰ σπίτια,
πρὸ πάντων ὅταν ἔχουν θλίψεις ἢ γιορτές.

Στάθηκα σὲ διάδρομο. Δὲν θέλησα
νὰ προχωρήσω πρὸ ἐντός, γιατί ἀντελήφθην
ποῦ οἱ συγγενεῖς τοῦ πεθαμένου μ' ἔβλεπαν
μὲ προφανῆ ἀπορίαν καὶ μὲ δυσαρέσκεια.

Τὸν εἶχανε σὲ μι' μεγάλη κάμαρη
ποῦ ἀπὸ τὴν ἄκρην ὅπου στάθηκα
εἶδα κομάτι ὄλο τάπητες πολύτιμοι,
καὶ σκεύη ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ.

Στέκομουν κ' ἔκλαια σὲ μιὰ ἄκρην τοῦ διαδρόμου.
Καὶ σκέπτομουν ποῦ ἢ συγκεντρώσεις μας κ' ἡ ἐκδρομὲς
χωρὶς τὸν Μύρη δὲν θ' ἀξίζον πιά
καὶ σκέπτομουν ποῦ πιά δὲν θὰ τὸν δῶ
στὰ ὄραϊα κι' ἄσεμνα ξενύχτια μας
νὰ χαίρεται, καὶ νὰ γελᾷ, καὶ ν' ἀπαγγέλλει στίχους
μὲ τὴν τελεία του αἴσθησι τοῦ ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ
καὶ σκέπτομουν ποῦ ἔχασα γιὰ πάντα
τὴν ἐμορφιά του, ποῦ ἔχασα γιὰ πάντα
τὸν νέον ποῦ λάτρεια παράφορα.

Κάτι γρηές, κοντά μου, χαμηλὰ μιλοῦσαν γιὰ
τὴν τελευταία μέρα ποῦ ἔζησε —
στὰ χεῖλη του διαρκῶς τ' ὄνομα τοῦ Χριστοῦ,
στὰ χέρια του βαστοῦσ' ἕναν σταυρό. —

Μπήκαν κατόπι μὲς τὴν κάμαρη
τέσσαρες Χριστιανοὶ ἱερεῖς, κ' ἔλεγαν προσευχῆς
ἐνθέρμως καὶ δεήσεις στὸν Ἰησοῦν,
ἦ σὴν Μαρίαν (δὲν ξέρω τὴν θρησκεία τους καλά).

Γνωρίζαμε, βεβαίως, ποῦ ὁ Μύρης ἦταν Χριστιανός.
Ἀπὸ τὴν πρώτην ὥρα τὸ γνωρίζαμε, ὅταν
πρόπερσι σὴν παρέα μας εἶχε μπεῖ.
Μὰ ζοῦσεν ἀπολύτως σὰν κ' ἐμᾶς.
Ἄπ' ὅλους μας πιὸ ἔκδοτος στὲς ἡδονές
σκορπώντας ἀφειδῶς τὸ χρῆμα του στὲς διασκεδάσεις.
Γιὰ τὴν ὑπόληψι τοῦ κόσμου ξένοιαστος,
ρίχνονταν πρόθυμα σὲ νύχτιες ρήξεις στὲς ὁδοὺς
ὅταν ἐτύχαινε ἡ παρέα μας
νὰ συναντήσῃ ἀντίθετη παρέα.
Ποτὲ γιὰ τὴν θρησκεία του δὲν μιλοῦσε.
Μάλιστα μιὰ φορὰ τὸν εἶπαμε
πῶς θὰ τὸν πάρουμε μαζί μας στὸ Σεράπιον.
Ἦ ὅμως σὰν νὰ δυσανεκτήθηκε
μ' αὐτόν μας τὸν ἀστεϊσμό : θυμοῦμαι τώρα.
Ἄ κι ἄλλες δυὸ φορὲς τώρα στὸν νοῦ μου ἔρχονται.
Ἦ ὅταν στὸν Ποσειδῶνα κάμναμε σπονδές,
τραβήχθηκε ἀπ' τὸν κύκλο μας, κ' ἔστρεψε ἀλλοῦ τὸ βλέμμα.
Ἦ ὅταν εἰθουσιασμένος ἕνας μας
εἶπεν, Ἦ συντροφιά μας νᾶναι ὑπὸ
τὴν εὔνοιαν καὶ τὴν προστασίαν τοῦ μεγάλου,
τοῦ πανωραίου Ἀπόλλωνος — ψιθύρισεν ὁ Μύρης
(οἱ ἄλλοι δὲν ἄκουσαν) «τῆ ἔξαιρέσει ἐμοῦ».

Οἱ Χριστιανοὶ ἱερεῖς μεγαλοφώνως
γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ νέου δέονταν.—
Παρατηροῦσα μὲ πόση ἐπιμέλεια,
καὶ μὲ τί προσοχὴν ἐντατικὴν
στοὺς τύπους τῆς θρησκείας τους, ἐτοιμάζονταν
ὅλα γιὰ τὴν χριστιανικὴ κηδεῖα.
Κ' ἐξαίφνης μὲ κυρίευσεν μιὰ ἀλλόκοτη

ἐντύπωσις. Ἄδριστα αἰσθάνομουν
σὰν νᾶφευγεν ἀπὸ κοντά μου ὁ Μύρης
αἰσθάνομουν ποῦ ἐνώθη, Χριστιανός,
μὲ τοὺς δικούς του, καὶ ποῦ γένομουν
ξένος ἐγώ, ξένος πολὺ ἔνοιωθα κιόλα
μὰ ἀμφιβολία νὰ μὲ σιμόνει : μήπως κ' εἶχα γελασθεῖ
ἀπὸ τὸ πάθος μου, καὶ πάντα τοῦ ἤμουν ξένος.—
Πετᾶχθηκα ἔξω ἀπ' τὸ φρικτὸ τους σπῆτι,
ἔφυγα γρήγορα πρὶν ἀρπαχθεῖ, πρὶν ἀλλοιωθεῖ
ἀπ' τὴν χριστιανοσύνη τους ἡ θύμησι τοῦ Μύρη.

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

ΤΟ ΚΡΙΝΟ

Μόνος προσεύχεται ὁ Χριστὸς γονατιστὸς κεῖ πέρα,
Μακρυνά, σὲ λόφο ἐρημικὸ, μᾶν ἄθνημν ἐσπέρα.
Δίπλα του ἀνθίζει τρυφερό λευκὸ σὰ χιόνι κρῖνο,
Καὶ κλίνοντας πρὸς τὸ Χριστὸ προσεύχεται κι' ἐκεῖνο.
Κι' ὁ μελλοθάνατος Θεὸς κοιτάζοντάς το : — «Δὸς μου
Δύναμη, ὦ μόνη σὺ λευκὴ, ψυχὴ μέσα στοῦ κόσμου
Τῆ σκοτεινιά!» — Καὶ τότε' αὐτό : — «Κι' ἐγὼ προσμένω, λέει,
Μιὰ καταδίκη.» — Κι' ἡ δροσιὰ ὡς τ' ἀγκαλιάζει κλαίει.
Τότε μὲ βιάση φάνηκεν ἕνας νὰ δρασκελίζει
Τὸν κάμπο. Κάποιοινα ζητᾶ κι' ὁ ἀέρας ἀνεμίζει
Τὸ φόρεμά του τὸ πλατὺ. Σὲ λίγο ὁ Ἰούδας φτάνει
Καὶ στέκεται καὶ λέει : — «Ραββί, σοῦ πρέπει ἕνα στεφάνι
Ἄπ' ἄσπιλους καθὼς ἐσὲν ἄνθους!» — Κόβει τὸ κρῖνο
Καὶ μ' ἄλλ' ἀνθάκια στὸ Χριστὸ τὸ πρόσφερε κι' ἐκεῖνο

ΛΕΩΝ. ΠΑΖΕΛΟΣ

ΑΠΟ ΧΡΟΝΟ ΣΕ ΧΡΟΝΟ

Ψυχή ὅπου παθαίνεσαι γιὰ τρικυμίες
κι' ὀλοῦθε ἀναζητᾶς τὴ λύτρωση
μ' ἐλπίδα τὸν καινούργιο χρόνο χαιρετᾶς
Ἐλπίθεια, εἶναι τόσα πὸν δὲν ἤρθανε καὶ πὸν μποροῦν
ναρθοῦν. Κι' ἐσὺ μυαλὸ πὸν ἀνησυχεῖς κι' ἀδημονεῖς,
πὸν λαχταρᾶς καὶ περιμένεις,
καὶ τὸ ἀνικανοποίητο εἶναι μικρὸ γιὰ σένα,
καὶ τὴν ἱκανοποίηση γιὰ χίμαιρα λογιάζεις,
κάτι νὰ φέρει ὁ καινούργιος χρόνος προσδοκᾶς
κάτι πὸν σοῦ χρειάζεται, μὰ τί δὲν ξέρεις.
Ἦ γύρω σου ἀτιμόσφαιρα εἶναι βαριά, πολὺ βαριά ...
Νεῦρα κι' ἐσεῖς πὸν ξέχωρα λογιάζετε, πὰ τώρα
σὰν ἰδιαίτερο ἓνα γνώρισμα στὸ Ἀνθρώπινο,
γιὰ σᾶς τί τάχα ὁ νέος χρόνος προαγγέλλει,
καινούργιες νίκες στὸ φτωχὸ μας εἶναι ἄραγε ;
Κι' ἐσὺ νέο κορμὶ πὸν δέχεσαι καὶ τῆς ψυχῆς
τὴν ταραχή, καὶ τοῦ μυαλοῦ τὸ σᾶλο,
καὶ τῶν νεύρων τὴν καταστρεπτικὴν ὀρμὴ,
ἐσὺ ξέρεις χρόνο μὲ χρόνο τί σὲ καρτερεῖ
καὶ ζεῖς στιγμὴ μὲ τὴ στιγμὴ καὶ μέρα μὲ τὴ μέρα.
Ἦ ἐνστικτώδεια σοφία σου, ἐσένα,
δὲν ἔχει βᾶρος τῆς μὰ ἐφόδιο τὴ ζωὴ τῶν περασμένων.
Μὰ ποιὸς τάχα θὰ νοσηθεῖ γιὰ πὸν εὐτυχημένον,
ἐσὺ κορμὶ πὸν ξέρεις γιὰ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ μυαλὸ
πὸν πᾶνε πρὸς τὴν ἄγνωστη διέξοδο,
πρὸς τὴν πλατύτερη πλὴν ἀκατόριστην ἀπαντοχί ;

ΡΙΚΑ ΣΕΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΡΑΜΑΤΑ

Στὴ Μητέρα μου

Μητέρα ὅταν μὲ κοιμίζεις στὰ στήθεια σου μωρὸ
φαντάζομαι τί ὄνειρατα πὸν θάπλεκες γιὰ μένα,
καὶ πὸν κρατοῦσες μυστικά μὲς στ' ἄδυτο ἱερὸ
τῶν ἀνθισμένων πόθων σου σφιχτομανταλωμένα ...

Ἀπαντοχὲς μιᾶς ἀνοιξῆς πὸν ξεγελοῦν γλυκά,
καὶ βιβλικοὶ δραματισμοὶ μιᾶς νιότης ἐξημμένοι,
Μητέρα σοῦ ἐμεθύσανε τὴν εὐπιστὴ καρδιά
γιὰ μιὰ ἐποχὴ μελλούμενη καὶ τόσο εὐτυχημένη.

Καὶ σὺ χωρὶς τὸν πὸν μικρὸ νὰ δείξεις ἐνδοιασμὸ,
ἀφρόθηκες νὰ πλανηθῆς στῶν χιμαιρῶν τὴ Χώρα,
μονάχη, ἀνυπολόγιστα γιὰ κάποιον γυρισμὸ,
ποῦ θ' ἀπαιτοῦσε ξέχωρη στὰ κατατόπια γνώρα ...

Καὶ τώρα ἀπὸ τὲς γαλανὲς τοῦ ὄνειρου ἀκρογιαλιεῖς
πὸν τόσο σὲ σκλαβώσανε, πῶς θὰ γυρίσης πίσω
μαθήσαν τὰ τριαντάφυλλα, τὰ γιούλια, ἡ πασχάλιες
ποῦχες σημάδια στοῦ ἄγνωστου τοῦ δρόμου σου τὸ γῆσο.

Μὰν κάποτε Μητέρα μου ξαναβρεθοῦμε πάλι
στοῦ ταπεινοῦ μας τοῦ σπιτιοῦ τὴ στοργικὴ ἀγκαλιά
καὶ θὰ φαντάζω ναβαγὸς ἀπὸ ἄγνωστο ἀκρογιάλι
μὲ ρόδα φθινοπωρινὰ στὰ κασιτανὰ μαλιά

Μὴ κλάψης γιὰ τὸ τίποτε πὸν θᾶχω δημιουργήση
κι' οὔτε γιὰ ὅτι φαντάστηκες ὠραῖο καὶ φωτεινὸ,
μὰ ν' ἀρκεστῆς στὴν ἠρεμὴ τοῦ χινοπώρου δύση
παρὰ στὸ πὸν περιμένεις Μαγιατικό ἀβγὼ ...

Λεμεσὸς 1929.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ

ΤΟ ΑΧΤΙ

Ἡ ζωὴ πέρνει φόρα, σὰ νὰ θέλει νὰ βγάλει τὸ ἄχτι της, τὸ βαθύ της ἄχτι. Καὶ τί εἶναι τὸ ἄχτι αὐτὸ ποῦ τῆς δίδει τὴ φόρα της, φλόγα διασκορπισμένη μέσα στὰ ἄτομα;

Τὸ ἄχτι εἶναι αὐτὴ ἡ ζωὴ. Ὅπου ἄχτι ἐκεῖ καὶ ζωὴ. Ὅπου σβύνει τὸ ἄχτι, ἐκεῖ σταματᾷ κι' ἡ ζωὴ.

Ἡ ζωὴ πασχίζει διαρκῶς νὰ βγάλει, νὰ ξεδέψει, νὰ ἱκανοποιήσει τὸ ἄχτι της.

Τὸ ἄχτι μπορεῖ νὰ φανερωθεῖ στὴ συνείδησί μας, ὡς θυμὸς, ὡς βρασμὸς, ὡς ὄργασμὸς, ὡς ἐπιθυμία, ὡς ὄρμη, ὡς ὄργη, ὡς ἀγάπη, ὡς μῖσος, ὡς συμπάθεια. Ἀδιάφορο, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχει.

Χάρις στὸ ἄχτι, ἡ ζωὴ εἶναι ζωὴ· κάτι τὸ πλάσσειν.

Τὰ ὄντα τῆς ζωῆς εἶναι παιγνίδια μέσα στὸ ἄχτι. Τὸ ἄχτι παίζει: ἀνδρεῖκελα του τὰ ἄτομα. Τὸ ἄχτι φέρει καὶ σύρει, κρατᾷ τὰ νήματα, μὰ καὶ μαστίγιο. Τὸ ἄχτι προστάζει, κυβερνᾷ. Τὸ ἄχτι ἐναντιωμένο, περιορισμένο, στενάζει, βογγᾷ, σκυθρωπάζει, πανοῦργα μελετᾷ νὰ ξεφύγει καὶ ν' ἀντιδράσει· ἱκανοποιημένο, ἀνοίγεται στὴ χαρὰ, ὡς ποῦ πάλι συναντήσῃ νέα ἐμπόδια καὶ νέες τοῦ ξαναγεννηθοῦν ἐπιθυμίες κι' ὄρμεις, κι' ὄργες. Καὶ τότε πάλι, μαστιγώνει τὰ ζωντανὰ καὶ ξαναδυναμώνει τὴ φόρα του.

Ἡ ζωὴ-ἄχτι ἓνα καὶ μόνον σκοπὸ ἔχει: νὰ βγάλει, νὰ ξεδέψει, νὰ ἱκανοποιήσει τὸ ἄχτι της.

Καὶ γι' αὐτὸ πλάσσει γι' αὐτὸ δημιουργεῖ· γι' αὐτὸ ἀναδημιουργεῖται· γι' αὐτὸ ἀνασυντίθεται καὶ παλινορθοῦται μὲς ἀπὸ ἐρεῖπια. Φθορὰ καὶ δημιουργία εἶναι ἓνα γιὰ τὴ ζωὴ. Τὸ ἄχτι εἶναι ὁ ἀρματηλάτης ποῦ τὴ σπρώχνει ἀπὸ δῶ, τὸ ἄχτι εἶναι ὁ καρβαλλάρης ποῦ τὴ σπρώχνει πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ὅλοι μας εἴμαστε κυβερνημένοι ἀπὸ ἓνα καὶ τὸ ἴδιο ἄχτι ποῦ ζητοῦμε νὰ βγάλουμε.

Μὰ τὸ ἄχτι αὐτὸ—τὸ ἓνα, τῆς ζωῆς, χωρίζεται μέσα στὰ ἄτομα. Κάθε ἄτομον ἔχει καὶ τὸ ἰδιαίτερό του ἄχτι καὶ κάθε ἄχτι παλαίει πρὸς τὰ ἄλλα.

Ἡ ζωὴ εἶναι ἄχτι μὲ φόρα, μὲ κίνησι.

Κάθε βῆμα, κάθε πρόοδος σημαίνει πὼς ἡ ζωὴ ἐλευθερώνεται, βγάζει κάτι ἀπὸ τὸ ἄχτι της.

Τὸ ἄχτι στάσιμο καὶ ἀκίνητο, πιέζει, βαρένει, καταθλίβει τὴ ζωὴ, τὴν κάνει νὰ πλῆττει.

Ὅρισμὸς του εἶναι ἡ κίνησις, ἀλλ' ἡ κίνησις μέσα ἀπὸ ἰσορροπίες διάφορες, ποῦ ἀφίνει πάντα τὴν πιδὸ ἀπλῆ,

γιὰ νὰ γυρέψει μὰ πιδὸ σύνθετη. Κι' ζωὴ, ποῦ θέλει τὴ στασιμότητα καὶ τὴ μονιμότητα, εἶναι ἀναγκασμένη νὰ τὸ συνοδεύει στὲς ἀτέλειωτές του περιόδους καὶ περιπέτειες, διαρκῶς νὰ συμβιβάζεται μαζί του.

Ἀνάλογα μὲ τὴν ὄρμη του, ἡ ζωὴ βαίνει πότε μὲ μικρὰ βήματα, καὶ πότε μὲ ἄλματα· ἄλλοτε πάλι φαίνεται σὰν νὰ σταματᾷ. Μὰ τὸ σταμάτημά της δὲν εἶναι ποτὲ παρὰ μιὰ ἐτοιμασία καινούργιου ξεκινήματος καὶ καινούργιας φόρας.

Τὸ ἄχτι εἶναι ξεχείλισμα ζωῆς.

Τὸ ἄχτι ἀκόμη εἶναι σὰν ἀέρας ποῦ πνέει, πότε ζέφυρος, πότε λαίλαψ.

Ἡ ζωὴ εἶναι τὸ ἄχτι συνοδευμένο ἀπὸ φόρα πρὸς δι-
άφορες κατευθύνσεις.

Ἡ ζωὴ εἶναι τὸ ἄχτι ποῦ γυρεύει νὰ ἐλευθερωθεῖ, νὰ ἐξωτερικευθεῖ, ἀπ' τὸ ὅποιο ἡ ἴδια ζητᾷ νὰ ξεσκλαβωθεῖ.

Γ. ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

Ο ΝΕΟΣ ΠΑΤΕΡΑΣ

Νέος ὁ Ἡλίας Παντούλης ἀπὸ τὴν Κάλυμνο εἴκοσι χρόνων ξενιτεύτηκε ἀπὸ τὸ σπιτικό του, ὅπως κι' ὅλα τὰ παιδιά τῆς πατρίδας του ποῦ πηγαίνουν στὴ Ρωσσία. Αὐτὸς ἐπῆγε στὴν Κωνσταντινούπολι. Ἀφοῦ ἄνεργος καὶ ξένος ἕκατος κάμποσο καιρὸ κι' ἔτρωγε ἀπὸ τὰ ἔτοιμα, εἶδε ἐμπρὸς στὴν πόρτα ἐνὸς φούρνου μιαν ἐπιγραφή πὼς ζητοῦν ἐργάτες. Ὁ φούρνος ἦταν ριχμένος μέσα στὰ παρασόκακα ποῦ ὅλα μαζί τὰ λένε «*Μπλεμπεπιτοῖδια*». Κατασταλάζουν ἐκεῖ ὅλοι οἱ ἀνατολίτες ποῦ φεύγουν ἀπὸ τὴν Ἀνατολή. Καὶ φεύγουν σὲ λίγα χρόνια μεγάλοι γκαμηλιερίδες καὶ *τσελεμπήδες*. Κι' ὁ Ἡλίας χώθηκε μέσα στὸ φούρνο...

Περνοῦσαν τὰ χρόνια. Δουλειὰ, κακορίζικιά κοντὰ στὰ κάρβουνα καὶ στ' ἀλεύρια, καμένος καὶ καταψημένος σὰν τ' ἀρνὶ στὸ ταψί. Ἄν τύχαινε νὰ μετρήσῃ τὶς οικονομίες του, δὲ θὰ εὔρισκε οὔτε τόσα ποῦ τοῦ χρειαζόνταν νὰ γυ-

ρίση στο χωριό του. Δεν έβγαινε όζω ούτε μιιά φορά τόν χρόνο.

Δέν ήξερε τίποτις άλλο από τήν ξεροή και βαρετή δουλειά. Θά μάντευσε στο πρόσωπό του πώς και αυτός ποθούσε τή χαρά, πώς κι' αυτός δέν ήταν όλωσ διόλου ξένος από τόν κόσμο. Κι' ερχόνταν, δίχως νά τó νοιώθη...

Ο Γιάννης Ήλιοϋ, από τήν Ήπειρο μέ τó λιγόμαλλο κεφάλι του και μέ τó φαρδύ μέτωπο άρχισε όλοένα νά τού δείχνεται πιό ευγενικός· στές άρχές τόν απόπαιρνε αδιάντροπα, μιά ξαφνικά ή αγάπη του για τó μαθητή έγινε όλοφάνερη. Τόν έβαλε σέ πιό άλαφριά δουλειά· τού άνέβασε και τó μιστό.

Μά σοβαρευόνταν πάντα.

Ο Ήλιος Παντούλης καθόνταν στην πόρτα τού φούρνου μέ τήν καρέκλα· στο ταμείο ήταν ό Ήλιοϋ ό Γιάννης. Κείνη τήν ώρα μπήκε νά πάρη ψωμί ό Ήβραϊός ό μάγερας μέ τó παιδί του. Έρχονταν κάθε βράδυ κι' άγόραζε τέσσερα ψωμιά για τούς βραδυνούς πελάτες. Ζήτησε κι' άπόψε. Μά όσο νά κατεβάση ό Ήλιοϋ από τó ράφι, ό Ήβραϊός άρπαξε τέσσερα από τή μούστρα και τά πάσσαρε στο παιδί. Κείνο δίχως πολλά ρωτήματα τ' άρπαξε και γρήγορα-γρήγορα βγήκε. Έπειτα ψώνισε δίχως ενόχληση κι' ό Ήβραϊός.

Ο Παντούλης, καθώς ήταν καθιστός, και γνώριζε τó παιδί τού Ήβραϊού όσο και τόν ίδιο, κατάλαβε τήν κλειψιά. Διαλογίστηκε, βλέπεις: «άφου κάθε μέρα πέρνει τέσσερα, σήμερα τι τά ήθελε τά όχτώ;»

Άφηκε τόν Ήβραϊό νά βγή. Μόλις έφτασε στη γωνιά, νά τó μπρός του και τó όβραϊόπουλο, γελαστό, μέ τά τέσσερα ψωμιά στο χέρι. Οί δυό μαζί ρίχνανε ματιές, κατά τó φούρνο. Ο Ήλιος, για μιιά στιγμή, σηκώθηκε και σάν ειδη πώς δέν τόν πρόσεχαν, χώθηκε πάλι στο φούρνο:

Άρχισε νά ρωτάει τόν Ήλιοϋ.

— Κύρ Ήλιοϋ, κύρ-Γιάννη, ό Ήβραϊός πού βγήκε τώρα δά πόσα ψωμιά έπλήρωσε;

Ο Ήπειρώτης φούρναρης, δέ βιαζόντανε ν' άποκριθή: έξυσε πρώτα τά λίγα μαλλιά του, σκούπισε μέ τó μανίκι του πέρα-πέρα τó ιδρωμένο τó κεφάλι του, κύτταξε τó τετράδιο πού έγγραφε τά *έξερχόμενα* — όπως έλεγε — πέρασε όλες τίς σειρές μέ τó δάχτυλό του στα πεταχτά, και τέλος γυρνώντας πρós τó μαθητευόμενό του πού περιμένε ειπέ.

— Τέσσερα, παιδί μου, έπλήρωσε.

— Τέσσερα; Έκαμε, άπορόντας.

Βγήκε πάλι γρήγορα άπ' τó φούρνο, κι' έτρεξε κατά τó μαγέρικο τού Ήβραϊού. Οί Ήβραϊοί, σκασμένοι στα γέλια, κοροϊδευσαν τó Γιάννη Ήλιοϋ, μέ τή γκάφα πού νόμιζαν πώς έπαθε. Σάν χάρο όμως τήν ίδια στιγμή είδανε όμπρός τους τόν Ήλιό. Τρομάξανε μνή άποδειχθούνε. Και μέ τή μεγαλύτερη άθωότητα άρχισαν νά τόν περιποιούνται.

— Έ! κάθησε-κάθησε για, κάτι νά πάρης για, Γιάννη. Και ό πατέρας μάγερας άρχισε μέ τήν όβραϊκή «φαφλαταρία» νά τού λέει. Τού άλλοξε και τόννομα.. «Έσύ δέν έρχεσαι, τι έχεις μέ τι μένα, Έ!...»

Τόν έκοψε άπότομα, ένώ αυτός ειχε νά μιλήση άκόμα.

— Βρέ κλέφτες; Κλέφτετε τέσσερα δλάκερα ψωμιά!

— Έγώ νά κλέψεις; Θεός φυλάξεις, μη τó λείεις και άκούσει παιδί μου.

Τό παιδί τού μάγερα πέρα φρόντιζε ν' άποσκευάση τά τέσσερα κλεμμένα ψωμιά και νά σιάχνει μέ τή σειρά τά άλλα τέσσερα. Κι' άμα τά κανόνισε, πήρε ένα από τά σιαγμένα κι' άρχισε νά τó κόβη φέτες και νά τó ρίχνη μέσα σ' ένα κουτί τενεκεδένιο. Ο Παντούλης δέν άργησε νά τούς πη τά καθέκαστα και, μετά πολλά, τόν ειδη νά σηκώνεται και ν' άρχίση νά βαράη δυνατά τó μικρό, φωνάζοντας στη γλώσσα του, μήπως πήρε τίποτε δίχως νά τó ξερει αυτός.

Τό παιδί άρχισε νά κλαίει φώναζε Έλληνικά πώς «Δέν ξερει τίποτε».

Φώναξε ύστερα ό Ήβραϊός, φώναξε κι' ό Παντούλης, φωνάζανε οί δυό Ήβραϊοί μαζί, και κατόπι κι' οί τρείς. Βλέποντας ό μάγερας πώς οί φωνές δέν κάμουν τίποτα, έβγαλε κι' έδωκε στο νέο τά τέσσερα ψωμιά.

Τ' άρπαξε και τρεχάτος βγήκε.

Κύτταξε στο ταμείο. Ο Ήλιοϋ ήτανε μόνος. Μπήκε στο φούρνο, έβαλε τά ψωμιά στη βιτρίνα. Ο Ήλιοϋ έκαμε δυό τρείς γκριμάτσες ευχαρίστησης. Μήτε καλά ειχε μπει στο νόημα: δέν μπορούσε ποτέ νά βάλει στο νοϋ του πώς ό Ήβραϊός τού ειχε κλέψει τέσσερα δλάκερα ψωμιά κι' άκόμη πώς ό Ήλιος μπορούσε νά τά ξαναφέρη. Έξυσε πάλι τó κεφάλι του, σκούπισε τόν ιδρώτα του. Πρόσεχε τó νέο πού τά έσιαχνε.

Ο Παντούλης, άφου τά έφτιαξε, στάθηκε άμίλητος.

Ο Ήλιοϋ ρώτησε μέ άπορία.

— Πού ταῦρες τά ψωμιά, μωρέ Ήλιε;

— Πήγα στοϋ Ήβραϊού, δέν είδες; πήγα και τά πήρα.

— Τοῦ ἔδωκες πίσω τὸν παρά του ;
— Σοῦ τὰ εἶχε κλέψει ὁ Ὀβραῖος μπρὸς ἀπὸ τὰ μά-
τια σου.

— Μπᾶ ! ἔκαμε ὁ Γιάννης.

Ἀπὸ καί τι τέτοια περιστατικά καὶ ἀπὸ κάτι ἀλλοι-
ώτικα, ἀποδείξεις τιμιότητος τοῦ νέου, τὸν ἔγραφε ὁ
Ἥλιου ὄχι μόνο στὸ παλιωμένο τετραδίο (ποῦ ἔγραφε τὰ
ψωμιά), ἀμὴ καὶ στὴν ἴδια τὴν καρδιά του, στὴν ἴδια τὴν
ψυχὴ του, κι' ὅλο τὸ φρόντιζε τὸ παιδί καὶ τοῦ ἔκαμε αὐ-
ξηση στὴν αὐξηση. Ὡς κι' ὁ Παντούλης ὁ ἴδιος ἐθάμαζε
τὴ μεταβολὴ τοῦ ἀφέντη, τοῦ λιγομάλλη μὲ τὸ μεγάλο μέ-
τωπο καὶ μὲ τὸ μεγάλο πλατηκωμένο πίσω μέρος τοῦ κε-
φαλιοῦ. Πολλὲς φορὲς ὁ φούρναρης τὸν κυττοῦσε κατὰματα
καθὼς μιλάγανε, καὶ ντρέπονταν κιόλα ὁ Παντούλης.

Μιά μέρα ὁ μαθητὴς σηκώθηκε πρωτὶ-πρωτὶ, πρὶν πρωτὶ
ἀπ' ὅλες τὶς μέρες. καὶ σύμπτωση νὰ ξυπνήσῃ κι' ὁ μάστο-
ρος — ἢ, καλύτερα ἐπίτηδες γιὰ νὰ κατασκοπεύσῃ, τὸ πῶς
καὶ τὴν ὥρα ποῦ ξυπνάει ὁ Παντούλης. Θάμασε, σὰν τὸν
εἶδε ποῦ ἔφτανε τὰ ψωμιά στὸ κοφίνι, γιὰ ν' ἄρτη τ' ἄλλο
παιδί νὰ φορτωθῆ καὶ νὰ τὰ μοιράσῃ στοὺς μακρινοὺς πε-
λάτες, τοὺς πολλοὺς ἀνατολίτες. Στεκόνταν ὁ Ἥλιου ἀπα-
νωθιὸ τῆς κόφας κι' ἔκαμάρωνε τὸ μαθητὴ του, ἐνῶ μέ-
τραγε τὰ ψωμιά, ποῦ ἔστρωνε μέσα δυὸ-δυὸ ὁ ἄλλος.

— Σ' ἀγάπησα Ἥλία μου, τοῦ λέει... Τόσον καιρὸ
ποῦ ἐργάζεσαι στὸ μαγαζὶ μου τίμια... κι' ἀπὸ τὴν πρώτη
μέρα ποῦ ἦρτες ἐδῶ μέσα, κατάλαβα μὲ τί ἀνθρώπο εἶχα
νὰ κάμω... κατάλαβα πὼς θὰ μπορούσες νὰ ξεπεράσῃς
ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μου. Μὰ ὅλους, ὅλους. Τὶ τὰ θέλεις!
ἤμουν καὶ λίγο ὑπερβολικός... Δὲν πειράζει ὅμως. Τώρα
μπορῶ νὰ εἰπῶ πὼς ἔχω παιδί... ποῦ νὰ πηγαίνει μὲ τὴ
γνώμη μου, μὲ τὶς ἀρεστές μου'.

Ἐξυσε τὸ κεφάλι του. «Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ παραστήσω
τὴ χαρὰ μου, ποῦ σὲ βλέπω νὰ ἐργάζεσαι ! Σὲ καμαρώνω,
παιδί μου... Γιὰ τὴν εἶσαι καλὸ παιδί»...

Ἦθελε νὰ εἰπῆ κι' ἄλλα μὰ δὲν μπορούσε νὰ βγάλῃ
ὀλάκερη τὴν ἰδέα του. Ἦτανε συγκινημένος. Ἐξυσε τὸ
κεφάλι του, ἔτριψε ὀλάκερο τὸ γῦρο.

Ξαφνικά, βρέθηκε τὸ παλληγάρι κάτω ἀπὸ τούτη τὴ
λογοβροχὴ τ' ἀφέντη του. Τὸν κυττοῦσε κατὰματα, δίχως
νὰ καταλαβαίνει ἀπὸ ποῦ ξεκίνησε μὲ τόση φόρα πρωτὶ-
πρωτὶ, ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς μὲ τὴν καλοσύνη του. Ὡς τόσο,
περίμενε νὰ τοῦ ξαναμιλήσῃ. Ἐσιαξε πάλι ψωμιά στὴν
κόφρα. Στεκόντουσαν κι' οἱ δύο τοὺς ἀμίλητοι. Ἄρχισε

πάλι τὸ μέτρομα. Ὅσο ποῦ πήγαινε στὸ ράφι γιὰ ἄλλα
ψωμιά ὁ Ἥλιος, ὁ Ἥλιου ἔστριφογύριζε τὴ σκέψη του,
γιὰ νὰ τὴν πασάρεῖ στὸ νέο πρὶν ὁμορφῇ, πρὶν στοργ-
γυλεμένη. Μόλις ἔφτανε ὁ νιὸς στὸ κοφίνι, τὰ ξεκουῖσε
ὅλα, ἢ δὲν τ' ἄρξε ἔτσι. Πήγαινε νὰ σκάσῃ ἀπὸ τὸ
κακό του ποῦ δὲν μπορούσε νὰ μιλήσῃ ἀκόμα ἔκανε
βόλτες, πολλὲς φορὲς, μέσα στὸ φούρνο, — ὡς ποῦ τε-
λείωσε τὸ γέμισμα τοῦ κοφινιοῦ. Ἦρτε τ' ἄλλο παιδί,
φορτώθηκε, καὶ βγήκε. Μείνανε μόνοι τοὺς πολλὴν
ὥρα στὸ φούρνο. Ἐξω ἤσυχία. Ποῦ καὶ ποῦ, θὰ περνοῖσε
κανένας κοντὰ ἀπὸ τὴν πόρτα τους. Ὁ Ἥλιου ὁ Γιάννης
καθόνταν σκεπτικός ὁ ἄλλος, γιὰ ν' ἀρχίσῃ κουβέντα, ἔπιασε
νὰ λέει, μιὰ θύμησή του, ἀπὸ τὴν πατρίδα του. Ὁ πρῶτος
ἔκαμε πὼς γελᾶει δίχως νὰ καταλαβαίνει τὸ γιατί. Σκού-
πισε μὲ τὸ μανίκι του τὸν κρῦον ἰδρὸ. Ἄρχισε μονολογών-
τας νὰ κατηγορεῖ τὸν ἑαυτὸ του, ποῦ δὲν ἦταν ἄξιος μηδὲ
νὰ πεῖ ἓνα λόγο. Σηκώθηκε, ἔφερε βόλτες στὸ φούρνο, χτύ-
πασε τὰ χέρια, τᾶδσε πίσω του, φύσησε δυνατὰ, νόμισε
πὼς βρῖσκονταν μόνος του. Σὰν ἀντίκρισε τὸ φοβισμένο
κρυφὸ βλέμμα τοῦ Παντούλη νὰ τὸν κυττάει, βγήκε βια-
στικός ὅξω. Τὸ παιδί στεκόνταν ἀκόμη στὴ θέση του, δὲν
ἐννοιοθε ὁ ἀφέντης του τὶ εἶχε πάθει, ἔμαθε τίποτα κακὸ
ἀπ' τὸ σπῆτι του ; Μόλα ταῦτα, δὲν μπορούσε νὰ κρῦψει
τὴ χαρὰ του γιὰ τὰ προῖνά του λόγια. Πάλι ὅμως γιὰ τὴν
τάχα ὁ ἀφέντης του ἄρχισε νὰ τὸν παινεύει ἔτσι, καὶ πρωτὶ-
πρωτὶ. Αὐτὸς δὲν τοῦ χάριζε οὔτε ἓνα λόγο ἄλλη φορά. Κι'
ἀκόμα, ἂν καμιά φορὰ ἐρχόνταν ὁ νέος στὴν ἀνάγκη νὰ
τὸν ρωτήσῃ, τοῦ ἀπαντοῖσε μὲ κάτι μονόλεξα, ποῦ τὸν ἔκα-
μαν νὰ τρομάζει. Τὶ ἦταν πάλι τοῦτο. Ἄρχισε νὰ γελᾶει,
νὰ γελᾶει ἓνα γέλιο τρανταχτὸ δίχως διακοπὴ ποῦ ξυπνήσε
τοὺς ζυμοτάδες τοὺς κοιμισμένους πάνω στὸ πατάρι. Ὁ
πρῶτος κατέβηκε ἀπὸ τὴν ἀνεμόσκαλα.

— Τὶ ἔπαθες, βρὲ παιδί ;

— Τὶ θὰ πάθω ; Ἐ ! γελῶ ἔτσι.

— Κατάλαβα ποῦ σοῦ ἔχει στριψί. Μᾶς ξύπνησες
ὅλους ἀπάνω, τὸ κατάλαβες ; ἐσὺ ὀληνύχτα κοιμᾶσαι, μὰ
ἔμεῖς καθόμαστε... Κι' ἔτριψε τὰ τσιμπλιασμένα του
μάτια.

— Καλά - καλὰ αἴντε τώρα νὰ ξανακοιμηθῆς.

— Τώρα δὲ θέλω ! Ἐτριψε πάλι τὰ μάτια του.

— Αἴντε στὸ καλό. Ἐκαμε πάλι ὁ Ἥλιος.

Τράβηξε, βγήκε ὅξω

Ἐμείνε πάλι μόνος του.

Μονοτονία ἐβασίλευε παντοῦ γύρω. Στὰ στενὰ σοκάκια καὶ στὰ χαμηλὰ μαγαζάκια τῆς σειρᾶς τοῦ φούρνου, λίγα παραθυράκια ἀνοιχτὰ κάμποσοι ἄντρες καθησμένοι μπρὸς στάνοιγματὰ τους, πρόσεχαν τοῦ δρόμου τὴν ὀκνή κίνηση. Καθόνταν κι' ὁ Παντούλης στὴν καρέκλα τοῦ ταμείου κι' ἔγραφε σ' ἓνα χοντρὸ πρόχειρο χαρτὶ σχήματα ἀόριστα. Ἐγραφε κάμποση ὥρα. Ἡ κίνηση ἄρχισε, οἱ φωνὲς ἐρχόνταν ἀπ' ὅλες τὶς μεριές. Τώρα πιά ἦταν κατεβασμένοι κι' οἱ ζυμωτάδες. Ὁ Ἡλίας ἀνέβηκε μόνος του ἀπάνω μετὰ τὴν ἀνεμόσκαλα. Στάθηκε μπρὸς στὸν καθρέφτη τοῦ τοίχου, κυττάχτηκε καλὰ καλὰ, ἔτριψε τὸ πρόσωπό του στὰ χέρια του, χτένισε τὰ μαλλιά του, κυττάχτηκε ἀκόμα, ὕστερα ἔκανε μιὰ βόλτα ὅλο τὸ πατάρι. Τὰ τσουβάλια μὲ τὸ ἀλεύρι ἦταν «ἐν τάξει» καὶ τ' ἄλλα πράματα τὴν θέσι τους. Τράβηξε κατὰ τὴν ἀνεμόσκαλα, ἔτριξε μιὰ ματιὰ στὸν καθρέφτη πάλι. Δὲν ἀρκεστήκε. Πῆγε κοντὰ καὶ ξανακυττάχτηκε καλὰ - καλὰ. Τραβήχτηκε, γύρισε καί, χωρὶς νὰ ξανακυττάξῃ, καβάλλησε τὴν ἀνεμόσκαλα, κατέβηκε κάτω. Ὅλοι οἱ ζυμωτάδες, καθισμένοι ἓνα γύρω, μιλοῦσαν φωναχτὰ. Ἐκατσε κοντὰ τους, ἦρε κι' ὁ προωῖνὸς ὁ φανακλᾶς ἀπ' ὄξω, κάθησε κι' αὐτός. Εἶχε βγῆ ἀπὸ τὴν ταβέρνα κι' ἦταν ὅλο φούρκα, καὶ κουτουλοῦσε. Ἡ μεγάλη τους ἠ παραέα ἔπιανε τὸ μισὸ φούρνο καὶ παραπάνω.

Σὲ λίγο μπαίνει ὁ Ἡλιοῦ. Πρῶτος καὶ μόνος πετάχτηκε ὁ Ἡλίας: οἱ ἄλλοι, δίχως καὶ νὰ προσέξουν, φωνάζανε πιδ δυνατὰ ἀκόμα, εἶχονε ἀνοίξει συζήτηση γιὰ τὰ κρασιά πὸν ὀλοένα καὶ ἀναβε.

Ὁ Γιάννης Ἡλιοῦ πῆρε σὲ μιὰ γωνιά τὸν Παντούλη.

— Ντύσου, τὸ βράδυ, νὰ πάμε σπίτι μου.

Ὁ ἄλλος ἔμεινε σαστισμένος.

— Ἀπόψε κιόλα; Γιατί; ἔχετε γιορτὴ;

— Ὅχι κάτι ἀνώτερο! ἔκανε ξύνοντας τὸ κεφάλι του.

Χωριστήκανε.

Ὁ Παντούλης ἀναλογίστηκε πάλι μόνος του.

«Τρία χρόνια δῶ μέσα, δούλεψα σάν τὸ σκυλλί, μιὰ δεκάρα δὲν φύλαξα, οὔτε ροῦχο ἀπόχτησα. Ἡ φορεσιά ἀπὸ τὴν πατριδα, — αὐτὴ εἶναι ὅλη: ἴσως νὰ μοῦ μίκρινε κιόλα, — καί, δῶ δὰ πὸν τὰ λέμε, θᾶναι γιὰ γοῦστο. Ὁ ἀφέντης μου πάλι!

Δὲν μοῦ ἔλεγε οὔτε μιὰ καλημέρα, οὔτε ἓναν καλὸ λόγο. Ἀλλάξε ὀλίγελα τοῦτον τὸν καιρὸ καὶ γὼ δὲν ξέρω τί».

Τοῦ ἦρε στὸ νοῦ τὸ προωῖνό. Τί ἦταν πάλι ἐκεῖνο τὸ προωῖνό. Ἄς εἶναι... Ὅτι βρέξει ἄς κατεβάσει...

Ἀνέβηκε πάλι τὴν ἀνεμόσκαλα, πῆρε νερὸ ἀπὸ τὸ σταμνί, νίφτηκε, χτενίστηκε μπρὸς στὸν καθρέφτη, ἔβγαλε τὰ ροῦχα του, τὰ βούρτισε, τὰ φόρεσε, ἔλαμψε διαμιάς. Τὶ ὠραῖον πὸν τὸν δείχνανε! Κύτταζε, κύτταζε στὸν καθρέφτη καὶ δὲν χόρταινε. Τοῦ ἄλλαξε θέση, γιὰ τὸ πρῶτο μέρος τὸν ἔβρισκε ὁ ἥλιος, καὶ τὸν ἔκαμνε νὰ κυματίζῃ. Ἐβγαλε πάλι τὰ ρουχαλάκια του, τὰ βούρτισε, τὰ δίπλωσε καὶ τ' ἄφηκε. Κατέβηκε. Ἄλλο τίποτα δὲν ἔκανε παρὰ νὰ κυττάει τὸ ρωλόι. Ὁ τόπος δὲν τὸν χωροῦσε. Τί τὸν ἤθελε ὁ Ἡλιοῦ; Αὐτὸς ὁ λιγομάλλης πὸν ἔξυνε διαρκῶς τὸ κεφάλι του, φαίνεται πὸς θὰ εἶχε κατεβάσει καμιά ἰδέα... Αὐτὸς πὸν ἐσκουπίζε μὲ τὸ μαῖνι του τὸν ἰδρὸ του... Τί ἰδέα θὰ μποροῦσε νὰ κατεβάσῃ;

Βράδυνασε. Παντοῦ ἄκουες σιδεροχτυπήματα ἀπὸ τὰ κλεισίματα τῶν γύρω μαγαζιῶν. Ὅλα τὰ εἶχανε ἐτοιμάσει ὁ Ἡλιοῦ κι' ὁ Παντούλης. Ὁ Ἡλίας, καλοφτιαγμένος, σάν παιδί τοῦ γέρο, μὲ τὴ μαύρη φορεσιά καὶ τὸ λιγδωμένο μαῖνι. Περπατοῦσανε δίπλα. Ὁ Ἡλίας, κοντὰ του, πιδ ἀψηλὸς ἀπὸ τὸ γέρο. Χανόντουσαν στὰ ρημωμένα παρασόκακα καὶ στὰ ριμαγμένα χαμηλὰ μαγαζιά. Κατεβήκανε στὴ σκάλα. Περιμένανε τὸ βαποράκι νὰ τοὺς περάσῃ στ' ἀντικρινά.

Μέσα ἠ κάμαρα, πὸν προσμένανε, εἶταν ὀλίγελα ἄδεια. Τέσσερες ἄδειοι τοῖχοι ξύλινοι, δίχως ζωγραφιές, μόνο μ' ἓνα δρομολόγιο ταξειδιῶν, καὶ στὴ μέση τοῦ ταβανιοῦ ἓνα μισοκαμένο ἠλεκτρικὸ γλομπάκι. Ἀπέναντι περνάει μεγαλόπρεπη ἠ γαλάζια θάλασσα, φαίνεται, λουρίδες, ἀπὸ τὶς μεγάλες χαραματιές πὸν ἀφήνουν οἱ σανίδες.

Σὲ λίγο, διακρίνεται τὸ καράβι, τὰ μπροστινὰ φῶτα πρῶτα, κι' ὕστερα ὀλάκερο. Διπλόρωσε. Σὲ λίγο ἦταν κιόλα πάλι ἐτοιμο γιὰ φευγιό. Τοῦ Παντούλη ἠ καρδιά κτυποῦσε δυνατὰ. Θυμήθηκε τὸ σπίτι, τὸ νησι ὀλάκερο, τὴ θάλασσα, τὶς ψαρόβαρκες τὶς μηχανές τῶν βουιχτάδων, κι' ὅλα τ' ἄλλα πὸν εἶχε ἀφήσει. Σ' αὐτὰ τὰ караβάκια ἔμπαινε κἂν δεύτερη κἂν τρίτη φορὰ... Ἰὸ καράβι προχωροῦσε, μεγαλόπρεπο, τὰ βουνὰ φαινόνταν ἀπέναντί τους μαῦρα, ἐπιβλητικά! Κάμποσα καμπαναριά, μὲ τὶς ἀσπρισμένες ἐκκλησιές, αὐτὲς πὸν ἦταν πιδ κοντὰ στὴ θάλασσα. Προχώρησε, προχώρησε καὶ σταμάτησε. Ὁ κόσμος πήγαινε χυτὸς δεξιά, ἀριστερά, ἀπ' ὅλες τὶς μεριές.

Περπατοῦσανε μέσα ἀπὸ τοὺς φαρδιούς δρόμους καὶ

τά μεγάλα πελεκητά σπήτια, πού δέν μιάζον τὰ χαμηλά καὶ κλιρινιάρικα ἀπὸ τοὺς καπνοὺς τῆς φουφοῦς καὶ τὰ πολλὰ τ' ἀσπρίσματα, κείνα πού ἐβλέπανε στὴ γειτονιά τοῦ φούρνου. Ἐδῶ παράθυρα κλειστά μὲ γυρίλλιες δυνατές, πόρτες μεγάλες καὶ σιδερένιες! Ἀκόμα τὰ ὑπόγεια τῶν θυρωρῶν, κι' αὐτὰ ἦταν ὠραία καὶ περιποιημένα.

Περνούσανε τώρα μέσα ἀπὸ τὰ μεγάλα «Πασάξ» ἀνεβαίνανε σκαλοπάτια. Ὁ Παντούλης ἔννοιωσε στὴν ψυχὴ του μιὰν ἀλάφρωση ἀλλοιώτικη. Ἐκεῖνη ἡ βραδυὰ ἦταν ἡ πιὸ εὐτυχημένη τῆς ζωῆς του. Ἄς μὴ καλοπίστευε πῶς ὅλ' αὐτὰ ἦταν ἀλήθεια. . . . Οἱ μεγάλες βιτρίνες τοῦ φαινόταν σὰ μικρὲς στολισμένες καμαρούλες πού προσμένανε νιόνιμφοι, κι' ἄλλες σὰν νὰ ἦταν κιάλες μέσα καὶ ρουφοῦσαν ἡδονικὰ τὸ τσαΐ τους καὶ τὸ τσιγάρο. Ἐφτασαν τέλος στὸ σπίτι, ἓνα σπίτι δίπλοτο μὲ μεγάλη πόρτα, δίχως ὑπόγειο γιὰ τὸ θυρωρό. Θαύμασε ὁ Παντούλης. Μὲ μεγάλη εἴσοδο· τὰ πλάγια ἦταν γιομάτα ἄσπρα, κόκκινα, μῶβ, λουλούδια, πού σκορπούσανε μιὰ τόσο γλυκιά μυρωδιά! Στὴν ἄκρη, ἡ κ. Ἡλιοῦ πότιζε ἓνα μεγάλο κόκκινο κρῖνο σὲ μιὰ μεγάλη ὠραία γλάστρα. Δέν ἦταν καὶ πολὺ ὠραία γυναικία, παλιὰ Ἡπειώτισα - καθὼς φαινόταν ἀπὸ τὸ κεφάλι - μὲ ροῦχα τῆς μόδας καὶ καλοχτενισμένα μαῦρα μαλλιά, κι' αὐτὰ μὲ τὴ μόδα. Τοὺς καλοδέχτηκε.

Ἄνεβήκανε μιὰ στενὴ σκάλα, φτάσανε στὸ πάνω πάτωμα. Ἡ Σταυρούλα ἦταν ὀρθὴ κι' ἔφτιανε πρόχειρα τὰ μαλλιά της: ἦταν ἔτοιμη νὰ πλαγιάσῃ. Χαιρέτησε κι' αὐτὴ τὸν Ἡλία. Αὐτός, καλοφορεμένος, χαιρετοῦσε καὶ καμάρωνε. Δύσκολα θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ μαντέψῃ τὴν ἐργασία του, κι' ἂν ἴσως ὁ Ἡλιοῦ δέν ἔκαμνε καθόλου λόγο γιὰ τὴν δουλειὰ του, θὰ περνοῦσε ὠραῖα στὸ περιβάλλον.

Καθῆσανε.

Ὁ Ἡλιοῦ πολεμοῦσε νὰ γυρίσῃ τὴν κουβέντα του γιὰ τὸ σκοπὸ τῆς πρόσκλησης. Καμμιά φορά, νικώντας τὸ διασταγμὸ του, ἄρχισε νὰ μιλά δυνατὰ καὶ γλήγορα καὶ μὲ χειρονομίες λὲς καὶ ἦταν στὸ θέατρο.

— Ἡ ἰδέα μου, παιδί μου ἦταν νὰ σὲ πάρω μιὰ μέρα στὸ σπίτι μου, καὶ μπροστὰ στὴν οἰκογένειά μου νὰ σοῦ πῶ γιὰ μιὰ ὑπόθεση. Ἀπὸ τὸν καιρό, πού σὲ γνωρίζω, κατάλαβα πὼς ἤγυρα τὸν ἄνθρωπο πού ποθοῦσε ἡ καρδιά μου, καὶ πὼς ἦσουν ἄξιος νὰ μπορέσῃς νὰ κρατήσῃς μιὰ θέση στὸ σπίτι μου.

Βιάστηκε τὸ παιδί νὰ εὐχαριστήσῃ. Ὁ Ἡλιοῦ, δίχως

νὰ προσέχῃ, ἔξακολούθησε τὸ λόγο του, σὰν ἄνθρωπος πού θέλει νὰ ἐπιβληθῇ.

— «Τώρα, παιδί μου. . . Ἡ ὥρα πλησίασε». . . μῆρδεψε τὰ λόγια του, ἔξυσε τὸ κεφάλι του καὶ ξανάρχισε. «Σὰν παιδί μου σ' ἀγάπησα, ὅταν σὲ πρωτόειδα: δέν ξέρω, κάτι μούλεγε. . . κάτι μούλεγε. . .»

Σταμάτησε, δέν μπορούσε νὰ προχωρήσῃ ἄλλο, κι' ἤθελε νὰ εἶπῃ πολλὰ.

Ἡ κυρία πῆρε τότες τὸ λόγο:

— Ἐμεῖς, καθὼς κατάλαβες κι' ἀπὸ τὸν ἄντρα μου, σὲ φωνάζαμε γιὰ ἓνα μεγάλο πρᾶμα, γιὰ ἓνα μεγάλο λόγο. . .

Ὁ Ἡλιοῦ δέν ἔπαυε νὰ ξυνητὸ κεφάλι του, ὅσο μιλοῦσε ἡ κυρία Μιλοῦσε ὁμορφα καὶ στρατά, δίχως νὰ κομπιάζῃ, σὰν τὸν ἄντρα της, ἂν καὶ στὴν προφορὰ της ἔννοιωθε κανεὶς τὸ Ἡπειώτικο.

Ἐξακολούθησε:

— Ἡ Σταυρούλα, τὸ κορίτσι μας. Ἐ! ἔφτασε πιά σὲ ἡλικία γιὰ τοῦτο θέλαμε νὰ βροῦμε ἓνα παιδί. Ὁ Γιάννης βρῆκε πιὸ κατάλληλον ἔσένα. Θέλεις, παιδί μου; Μπορεῖς; Νὰ δώκουμε σήμερα ἓνα λόγο καὶ τελειώνουμε. Ἐ! Τὶ λές, Γιάννη;

Ὁ φούρναρης, κατασυγκινημένος, κούνησε τὸ κεφάλι του.

Ἐγινε ὁ λόγος.

Ὁ Ἡλιοῦ θὰ ἔδινε γιὰ προῖκα τῆς κόρης του πενήντα χιλιάδες. Τόσο δινότανε. Ὁ Ἡλίας τώρα πηγαινοέρχονταν ταχτικά στὸ σπίτι τοῦ ἀφέντη. Εἶχε βρῆ τὴ σωτηρία του. Ὁ φούρνος ἐπῆρε ὀλίγελα ἄλλη ὄψη. Ὁ Παντούλης πιά καθόνταν σιὴ θέσι τοῦ Ἡλιοῦ, κι' ὁ γέρος τραβήχτηκε στὴν κόχη του. Σὲ κάθε περίστασι, φρόντιζε νὰ ξεκάμῃ τὸ φούρνο, νὰ παντρέψῃ τὸ παιδί. Γιαυτό, φώναξε μιὰ μέρα ἀπὸ τὸ φούρνο τὸν Παντούλη, ἓνα σαββατόβραδο, καὶ τοῦ ἔκαμε λόγο. Ὑστερα βρῆκε κι' ἀγοραστὴ καὶ πῆρε κάτι γιὰ προκαταβολή. Λίγο—λίγο ἔδωξε καὶ τοὺς παλιούς ἐργάτες κι' ἔφερε νέους ὁ καινούργιος ἰδιοκτήτης. Σὲ λίγο ἔφυγε κι' ὁ Παντούλης, τελευταῖος ἀπ' ὅλους.

Ἐκαθόνταν τώρα στὸ σπίτι τοῦ Ἡλιοῦ.

Ἐφθασε κι' ἡ ὥρα γιὰ τὸ μυστήριον. Πέρασε κι' αὐτὸ μὲ τὴ σειρά του καὶ τώρα στὸ σπίτι τοῦ Ἡλιοῦ βασιλευε μιὰ ὠραία ἡσυχία, μὲ δυὸ ζευγάρια, ἓνα παλιὸ κι' ἓνα νέο. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ βδομάδα ἡ οἰκογένεια ταξείδευε γιὰ τὴν πατρίδα τοῦ νέου.

“Ολο χαρά πιά ἐξούσανε ὅλοι σ’ ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύ-
τερα σπίτια «τοῦ νησιοῦ μὲ τὶς γυναῖκες» (1) πήγαιναν
ταχτικά στὰ σύκα, κι’ ἦταν ἡ χαρὰ τῆς νέας νὰ πιάνονται
μὲ τὸν Ἡλία κι’ ὅλη μέρα νὰ τριγυρνᾶνε τὰ χωράφια,
ποῦ μαζόνουν οἱ γυναῖκες τὶς ἐσοδιές.

Τὶς πιότερες φορὲς ξεχνιόντουσαν καὶ μένανε ἔξω στὰ
χωράφια δίχως ν’ ἀνησυχῶνε στὸ σπίτι.

Ὑστερα ἦρτε ἡ ἐποχὴ ποὺ στεγνώνουν τὰ σύκα. Γε-
μίζουνε δλάκρες κάμαρες μὲ σύκα κοὶ ξεραίνονται. Ἡ
Σταυρούλα, ὅλη μέρα, γυρνοῦσε στὶς γιομάτες κάμαρες μα-
ζι μὲ τὸν Ἡλία, κι’ ὀλοένα ρίχνανε κι’ ἀπὸ κανένα σύλο
στὸ στόμα τους.

Ὁ καιρὸς ὅμως περνᾶει γρήγορα, ἴσως πιὸ γρήγορα
ἀπ’ ὅσο τὸ φαντάζεται ὁ ἀνθρώπος καὶ πρὸ πάντων ὁ
Παντούλης κι’ ἡ Σταυρούλα.

Εἶχανε περάσει ἕξη δλάκρες μῆνες ἀπὸ τὸν καιρὸ
ποὺ ἐφύγανε ἀπὸ τὸ φουῖρο καὶ γυρνοῦσαν μερόνυχτα
στὰ χωράφια καὶ στὶς κάμαρες μὲ τὰ σύκα. Ὁ Ἡλιοῦ
βαριόνταν νὰ πλερώνει ὀλοένα, δίχως νὰ βγάζει πιά, εἰ
οἰκονομίες του λιγοστεύανε. Ἀλλοιῶς ἐσκέφτηκε τὰ πρά-
γματα τὴν πρώτη φορὰ κι’ ἀλλοιῶς τὰ ἔβρισκε τώρα.
Κι’ ὁ νέος αἰσιανότανε πὼς ἔπρεπε ν’ ἀλλάξει ζωὴ. Ἀντι
νὰ γυρνᾶει ὀλημέρα, προτιμότερο θὰ ἦταν νὰ κάμει κάτι
ἄλλο! Μὰ τί; ἡ δουλειὰ του μιὰ φορὰ, δὲ θὰ μπορούσε
νὰ τὸν ἱκανοποιήσει, οὔτε καὶ τίποτ’ ἄλλο εὔρισκε βολικό.
Γυρνοῦσε, ξιναγυρνοῦσε τὴν ἰδέα του, ἄλλαξε ἔλλαξε
γνώμες μόνος του, δίχως νὰ μπορεῖ νὰ δώσει μιὰ λύσι.

Πῆγε στὸν Ἡλιοῦ, τὸν εἶδε νὰ κάθεται στὸ γραφεῖο
του.

— Ξέρεις, κυρ-Ἡλιοῦ, πρέπει νὰ φροντίσουμε νὰ κά-
νουμε τίποτε, ἔτσι μὲ τὸ καθησιό, δὲν κάνουμε δουλειά.

Λάμπανε τὰ μάτια του διαμιᾶς, αὐτὸ δὲ θὰ τὸ περι-
μενε ποτὲς ἀπὸ τὸ γαμπρό του, μῶλο ποὺ δὲν εἶχε ἀλλάξει
ποτὲ ἰδέα γιὰ τὴν προκοπὴ του. Μὰ οὔτε κι’ αὐτὸς θ’ ἀ-
ποφάσιζε ποτὲς νὰ τοῦ κάμει λόγο. Ὅμως αὐτὸν τὸν και-
ρὸ εἶχε παραγγεῖλει ἓνα ἐμπόρευμα: ἂν τόφερνε βολικά ἡ
τύχη, θὰ κάνανε κάμποσον παρὰ.

(1) «Νησι μὲ τὶς γυναῖκες» λέγω τὴν Κάλυμνο, γιατί ὅλοι οἱ
ἄνδρες λοιποὺν ὀλάκρους ἕξη μῆνες καὶ τὸ νησι μένει μόνο μὲ
τὶς γυναῖκες ποὺ κάνουν ὅλες τὶς δουλιές, φέρνουν κλαδιά, σιά-
ζουν τὶς ἐλιές μὲ τὰ λιοτριβεῖα (πέτρες ποὺ τὶς χτυπᾶν οἱ γυναῖ-
κες πάντα τὸ βράδυ).

— Βέβαια, παιδί μου, πρέπει νὰ μὴ σπαταλήσεις τὸν
παρά σου: κάτι νὰ κάμεις κι’ ἐσύ.

Ὁ Παντούλης πιά ἦταν τέλεια πεισμένος πὼς ὁ πεθερὸς
του θὰ τοῦ ἔδινε τὰ λεφτὰ ποὺ τοῦ εἶχε ὑποσχεθῆ γιὰ προῖ-
κα τῆς θυγατέρας του καὶ μάλιστα δίχως νὰ τοῦ τὰ ζητήσει.

— Αὐτὰ τὰ λεφτὰ ποὺ θὰ μοῦ δώσετε, ἐγὼ θὰ
φροντίσω, θὰ βγῶ ἰσάξιος μὲ τὴν ὑπόσχεσί μου: γιατί
αὐτὰ τὰ λεφτὰ ἂν καὶ θὰ τὰ διαχειριστῶ ἐγώ, πάντα ὅμως
ἔξρω πὼς ἀνήκουν σ’ ἐκείνη. . .

Ὁ Ἡλιοῦ τὸν ἔκοψε.

— Ξέρεις Γιόκα μου, τώρα δὲν εἶναι καιρὸς γιὰ τέτοια
πράγματα. Καὶ μάλιστα, σὲ ὦρα ποὺ εἶναι στὴ μέση μιὰ
ὑπόθεση γιὰ νὰ βγάλωμε κάμποσα. . . Πλέρωσα πενήντα χι-
λιάδες ἓνα χωριάτη, γιὰ νὰ μοῦ γεμίσει τὴν ἀποθήκη μου
χαρούπια. Δὲν ἔξρω λοιπόν, δὲν μπορῶ, δὲν ἔχω, πὼς νὰ
σοῦ πῶ; Τὶ θὲς νὰ σοῦ κάνω; Μπορεῖς νὰ τὴ γυρίσης ἐ-
σὺ τὴ δουλειά; Ἐ; πενήντα χιλιάδες μοῦ κοστίζουν. τὰ χα-
ρούπια: δὲν εἶναι τὸ ἴδιο;

Θύμωσε ὁ Παντούλης.

— Καὶ δὲν μοῦ λές, ποιὸς θὰ σοῦ πουλήσει χαρού-
πια μέσα στὴν Κάλυμνο;

Ἔσκασε στὰ γέλοια ὁ Γέρος.

— Ἄμ δὲν εἶμαι δὰ καὶ τόσο βλάκας ὅσο μὲ νομίζεις.
Ἐπειδὴ ἀγόρασα τὰ χαρούπια στὴν Κάλυμνο, πρέπει στὴν
Κάλυμνο νὰ τὰ ξαναπουλήσω; Μπρὲ κακὸ ποῦ μᾶς βοήθη!
Ἄρχισε νὰ γελᾷ. «Κακομοίρη μου, ὅλα θὰ τὰ μπαρκάρω
στὴν Πόλη, καὶ νὰ ἰδῆς ἐκεῖ δουλειά».

Ἄρχισε λίγο - λίγο νὰ ξεχνᾶει τὸ θυμὸ του ἡ ἰδέα
τώρα τοῦ ἐρχόνταν πιὸ βολεμένη.

— Ποιὸν ἔχεις στὸ μάτι νὰ στείλης, ἔτσι καθὼς τὰ
κατάφερες;

— Ἐτσι καθὼς τὰ κατάφερα, ὅποιον καὶ νὰ στείλω
θὰ πάει. Τέτοια δουλειά, καημένε! Δὲν σ’ ἔλπιζα καὶ τόσο
χαζό, ἀλήθεια. Κάμποση ὦρα εἶχε νὰ ξύση τὸ κεφάλι του:
ἄρχισε τώρα. . .

— Ἄν ἤμουνα χαζός, δὲ θὰ καθόμουν νὰ σὲ ψιλωρ-
τήσω. Μά, καθὼς βλέπεις, τὸν ἔξρω γὼ τὸν τόπο μου.

— Ἄ! ἔτσι, ἔκαμε ὁ Ἡλιοῦ.

— Ἐξρω κι’ ἐγώ; ἔκανε βαρεμένα ὁ νέος. Ἐνα μό-
νο ἔξρω, πὼς μοῦ χρειάζονται τὰ λεφτὰ μου καὶ δὲν ἔχεις νὰ
μοῦ τὰ δώσεις. . . δὲν ἔχεις νὰ πληρώσης τὸ χρέος σου. . .

— Ἐξρω. Τὶ νὰ σοῦ πῶ, μωρὲ Ἡλία μου, πὼς ἐμπλε-

ξα, πῶς ἔμπλεξα! Ὅλα ἔτσι τὰ κάνω. Ξεροκέφαλο, τί νὰ κάνω; Πές μου.

Κάτσανε ὥρα πολλή κλεισμένοι στοὺ γροαφεῖο, ἀποφασίσανε νὰ πῶν ὁ Παντούλης, σὰν ἔχρουν τὰ χαρούπια, καὶ σὰ θέλῃ, νὰ τὰ δουλέψῃ γιὰ λογαριασμὸ τοῦ Ἡλιοῦ. Τούτο τὸ δέχτηκε, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ βρῖσκεται σὲ μιὰ δουλειά ὁ Παντούλης.

Σὲ δυὸ μέρες βρισκόνταν στὴν Πόλη. Περάσανε ἀπὸ τὰ μεγάλα «Πασάξ». Ὅλο καὶ πιὸ μεγάλες καὶ πιὸ φανταχτερές γινόνταν εἰς βιτρίνες τῶν μαγαζιῶν. Φθάσανε στοὺ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ τους. Ὅλα τὰ μεγάλα σπίτια σὲ δυὸ σειρές. Τὰ ἴδια ὅπως καὶ πρῶτα. Τὸ πιὸ μικρὸ τοῦ Ἡλιοῦ, πάντα στὴ μέση τῆς πρώτης σειρᾶς -- ἴες καὶ χωρίζε με τίποτις σύνορα.

Ἡ πόρτα ἦταν κατασκονισμένη. Ἡ Σταυρούλα ἔβγαλε τὸ κλειδί κι' ἀνοίξε. Ὁ κόσμος ὁ περιέργος, ἦταν βγαλμένος στὰ παραθύρια καὶ χαιρετοῦσε τοὺς παλιούς γειτόνους. Στὴν αὐλή, οἱ γλάστρες δὲν εἶχαν καὶ καλύτερη κατάσταση ἀπὸ τὴν ξώπορτα, τὰ μεγάλα λουλούδια ἦταν ξεραμένα καὶ γερμένα. Ὅπου καὶ ν' ἀκουμποῦσε κανεὶς, σκόνη.

Σὲ λίγες μέρες, ἔφτασε καὶ τὸ ἐμπόρευμα.

Χοντροχαμῆλῃδες, τοῦρκοι λαζοί, μετὰ τὰ μεγάλα κόκκινα ζουνάρια, τυλιγμένοι μέχρι τὰ στήθια τους πού ἀνεβοκατεβαίνανε βάρβαρα, καὶ τὰ καταβρεμένα ἀπὸ τὸν ἰδρὸ σαμάρια τους. (1) Σκυφτοί, φορτωμένοι τὰ μεγάλα τσουβάλια, ἐμπαινανε μέσα στὶς ἀποθήκες τοῦ σπιτιοῦ. Τ' ἀφήνανε με βρόντο. Ὁ Ἡλίας, καθησμένος μπρὸς στὴν πόρτα, μέτραγε κι' ἔγραφε τὰ τσουβάλια πού περνούσανε. Πληρωθῆκανε καὶ φύγανε.

Ἄρχισε ὁ Παντούλης νὰ γυρίζει τὰ ἐμπορομανάβικα με δειγμάτα γιὰ νὰ πουλήσῃ.

Μεῖνανε μιὰ βδομάδα στὴν ἀποθήκη, δίχως νὰ βγῆ μῆτε ἓνα. Εἶχανε καταζαρώσει, πολλὰ εἶχανε πάρει νὰ σπίζουνε κι' ὅλα. Ἀποφασίσανε νὰ τὰ πουλήσουνε μετὰ τὴν ὁκὰ στοὺ δρόμο. Φώναξε πάλι ἄλλους λαζοὺς πουλητῆδες· τοὺς γιόμωσε τίς κόφες τους, νὰ γυρίζουν ὅλη τὴ μέρα. Τὶς πρῶτες μέρες κάτι ἐκάμανε· ὕστερα ὅμως ὁ κόσμος εἶχε γεμίσει ἀπὸ χαρούπια. Κι' ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἡλιοῦ τοῦ Γιάννη, ὁ Ἡλίας Παντούλης, μετὰ τὰ λεφτὰ πού προτόβγαλε, οὔτε τὰ ἔξοδα δὲν μπρόρεσε νὰ οἰκονομήσῃ. Σ' ἓνα

(1) Πέτσινα τουλούμια, σκληρά, γιὰ ν' ἀντέχουνε στὰ βάρη. Τὰ φοροῦν στὴ ράχη τους οἱ χαμῆλῃδες.

χρόνο, τὴν ἄδειασε τὴν ἀποθήκη, ζημιώνοντας λίγες χιλιάδες.

Ὑστερα ἀπὸ τὸ ξεπούλημα, ὁ Ἡλίας Παντούλης, ἡ Σταυρούλα μ' ἓνα χαριτωμένο μικράκι, εἶχανε ξαναμπεί σ' ἓνα συμναϊκό καράβι, πού σάλπαρε γιὰ τὴν Κάλυμνο. Μ' ἓνα γλυκὸ ταξιδάκι, οἱ τρεῖς τους, πεταχτοὶ κι' εὐθυμοὶ, βγήκανε καὶ πατήσανε στοὺ νησί. Ἄν πῆς ὁ μικρούλης ὁ Ἀγγελῆς, ὄλο ἤθελε νὰ χορεύει, στὰ χέρια. Ὁ γέρος Ἡλιοῦ εἶχε πιά γεράσει γιὰ καλὰ· τὸ πρόσωπό του εἶχε γεμίσει ἀπὸ πτυχές· τὰ πόδια του δὲν πείνανε πιά. Ἡ κυρία, ἂν κι' ἤθελε νὰ μὴ δείχνεται, μὲλον τοῦτο τὰ κάτασπρα μαλιά της κι' ἡ γέροντι μιλιὰ καὶ ἡ περπατισιὰ τὰ δείχνανε ὅλα. Πού νὰ βάλῃ κανεὶς τώρα τὴν κυρία τοῦ Γιάννη Ἡλιοῦ μετὰ τὴν ἔμορφη καὶ πεταχτὴ κυρία Παντούλη. Ὁ Παντούλης εἶχε γίνει ἄντρας. Αὐτὸς κρατοῦσε πιά τὴν κατάσταση τοῦ σπιτιοῦ. Ὁ Ἡλιοῦ δὲν ἤθελε νὰ ξανακαταωθῆ μετὰ τὸ ἐμπόριο. Λίγα λεφτὰ, πού τοῦ μείνανε, ἀρχίσανε νὰ τελειώνουνε κι' ὁ Ἡλιοῦ ἀρχισε νὰ παραπονιέται στὴ γυναικία του· πὼς ὁ γαμπρός του δὲν ἦταν ἄξιος γιὰ τίποτε. Καθόντανε κλεισμένος ὅλη μέρα στοὺ γροαφεῖο του κι' ἀναλογιζόνταν, καὶ δὲν ξεκλείδωνε σὲ κανέναν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἡλίας· γιὰτι, κάθε τόσο, ἐνόμιζε πὼς ὁ Παντούλης θὰ τὰ κατάφερνε νὰ βρῆ καμιὰ **δουλίτσα**: ποτές ὅμως δὲν ἦταν νὰ τοῦ δώκει τὸ ποθοῦμενο.

Περάσανε ἔτσι τρία χρονάκια. Δὲν μποροῦσαν νὰ μείνουν ἔτσι! Ὁ Ἡλίας μετὰ τὴ Σταυρούλα ὄλο γρίνια. Εἶχανε βαρεθῆ πιά τὴ μονότονη ζωή. Ἡ Σταυρούλα ἔπαιρνε τὸν ἄντρα της καὶ πήγαινε στὶς κοντινὲς ἐξοχές. Κι' αὐτὸ κακοφαινόταν στὴ μητέρα.

Ἀναγκάστηκε ν' ἀποφασίσῃ ὁ Παντούλης ν' ἀνοίξῃ μιὰ μέρα τὴν πόρτα τοῦ πεθεροῦ του, μετὰ τὴν καρδιά σφιγμένη. «Νὰ πάει στοὺ «βοῦτος», ὅπως οἱ πατριῶτες του. Ὁ πεθερός ἦταν ὄλο χαρά, μὰ οἱ ἄλλοι λυπηθῆκανε πολὺ. Πὼς νὰ χωριζόντουσαν ἔξη ὀλάκερους μῆνες; Μὰ ὅπως καὶ νᾶναι ἔπρεπε νὰ φύγῃ. Βρῆκε δυὸ μηχανικοὺς πού ζητοῦσαν ἀνθρώπους. Συμφωνήσανε, κι' ἓνα πρῶτὸ ἀποχαιρέτησε. Πῆγε καὶ τὸ μέτρο τοῦ Ἀγγελῆ γιὰ νὰ τοῦ φέρῃ στοὺ γυρισμὸ καπελλάκι. Αὐτὸς κυττοῦσε, στὴν ἀγκαλιά τῆς μάνας, δίχως νὰ καταλαβαίνει τί γίνεται ὀλόγυρά του, γιὰτι ὁ μπαμπὰς νὰ παίνει σὲ καίτι δίχως τὴ μαμά...

Χωριστήκανε...

Ἐρημώθηκε τὸ σπίτι.

Βλέπανε συχνά τή Σταυρούλα κλεισμένη στην κάμαρά της.

Περνούσε ό καιρός.

Καράβια σφουγκαράδικα έρχονταν και φεύγανε. Πάντα μ' έλπίδα κατέβαινε στην παραλία ή Σταυρούλα, μα πάντα γυρνούσε με την καρδιά σφιγμένη και τὰ μάτια κλαμένα. "Αργοῦσε, αργοῦσε...

Κι' εκείνος; έμεινε συλλογισμένος, λυπημένος, δίχως κανένα άπλακούμπι, βουτηγμένος στη βρωμιά και την άπελπισιά. "Έγραφε, έγραφε γράμματα μεγάλη στόν πεθερό του και στη Σταυρούλα του, λάβαινε κι' αυτός. Κι' ένιωθε για λίγο κάποια χαρά, και μέτραε τις μέρες και τις ώρες που θα τον ένωναν με τους αγαπημένους του. "Έβαζε με τὸ νοῦ του να γυρίση και να κάμη κάτι δικό του, να μην τὸν ώριζε κανείς. "Έλεγε ν' άνοιξη έμπορικό, για να κόψη τούς έβραίους και τούς Χιώτες, που πηγαίνανε και βαρούσανε άλύπητα στις μοναχές γυναίκες τῶν κακομοιριασμένων τῶν βουτηχτάδων, εκείνων που με τὸ χύσιμο τῶν αϊμάτων των κερδίζανε, δίχως να μποροῦνε στο τέλος να έχουνε κάποια καταντία.

Περνούσανε οί μήνες.

Σε λίγο ένας.

"Υστερα άλλος, ύστερα ακόμα ένας.

Τὸ πολὺ εἶχε περάσει, τὸ λίγο έμεινε, τώρα μετροῦσε και τὰ λεπτά ακόμα.

Πρόσμενε, πρόσμενε ό νέος πατέρας μιὰ νέα ζωή.

Φίλους δὲ θέλησε ν' άποχτήση στην έρημιά του. Ποτὲς δὲν εἶχε μπει με τούς άλλους στην ταβέρνα, τή φτιαγμένη ξεπίτηδες για αὐτούς που ζοῦν με τὸν πλοῦτο τῆς θάλασσας. Μόνος καθόνταν μερόνυχτα στην κάμαρά του, μπροστά σε μιὰ μεγάλη φωτογραφία που εἶταν ολάκερη ή οικογένειά του. Σκεφτικός εκεί μέσα, λὲς πὼς εἶδενε τις σκέψεις του.

Με τρομάρα, ένα βράδυ, έλαβε γράμμα σε μαῦρο πένθιμο χαρτί. Διάβασε.

"Αγαπητὲ "Ηλία,

Σήμερα, που σε γράφω, κηδεύουμε τὸν πατέρα, άφου τὸν εἶχαμε δέκα ολάκερες μέρες στο κρεβάτι. "Έκλαιγε, κι' ώς την τελευταία στιγμή σε ζητοῦσε, έλεγε και σε μās, μέσα σε παραμιλητό του, πὼς σε άδίχησε. Τώρα τελευταία, κι' ή μητέρα δὲ με καλοφαίνεται. Την πιάνει συχνά ή καρ-

διά της, έχει δύσπνοια, και τώρα με τὸ θάνατο τῶν πατέρα ποὺς ξέρει τι φυλάει και γιαυτήν ή μοῖρα. Τώρα βέβαια δὲν εἶναι για νάρτης εσύ, εἶναι πολὺ άργά. "Ως τόσο σε παρακαλῶ, να τὸν συγχωρέσεις για την άδικία που λείει πὼς σ' έκανε.

Με άγάπη

Σταυρούλα

Χτύπημα άπάντεχο ήταν για τὸν δυστηχισμένο, τὸ βαρὺ και λιγόλογο τούτο γράμμα. Ποτὲς δὲ θα περίμενε ν' άπλωθῆ άμπρός του μιὰ τέτοια συμφορά, τή στιγμή που κυριαρχοῦσε στην καρδιά του ή ιδέα να σιάξη μιὰ δουλειά και να βρῆ μιὰ εὐτυχία, για ν' αντικαταστήση την παλιά, που πρόωρα εἶχε χαθῆ.

"Έκοψε την ίδια ώρα, με δάκρυα στα μάτια, από τή μεγάλη φωτογραφία, τὸ πρόσωπο τῶν μακαριτῶν που ή θυμησή του βέβαια θα τῶν έκανε κακό, και ζωγράφισε στο κενὸ ένα τεράστιο Σταυρό.

Συλλογίστηκε.

Μήπως ή Σταυρούλα τὸν ένόμιζε για ένοχο, άπέναντι τῶν πατέρα της; γιατί τάχα να τὸν συγχωρέση; Μήπως ό "Ηλιοῦ, πριν πεθάνη, τούς εἶπε για τὸ άνώφελο έμπόρευμα τῶν χαρουπιῶν, για τή ζημιά τους;

Κρατοῦσε στα χέρια του τσαλακωμένο τὸ γράμμα, δίχως να τολμᾷ να τὸ ξαναδιαβάσει. "Υστερα, τὸ έσχισε σε μύρια κομμάτια και τὸ πέταξε στην άναμένη βραδυνη φωτιά.

Ξημέρωσε.

"Ακούστηκε δυνατὰ ή καμπάνα που μαζεύει τούς εργάτες, που εἶναι ή σειρά τους να βουτήξουν. Βγήκε από τὸ δωμάτιό του, χλωμός, λὲς και φοβόνταν να ξανακατέβη στον τόπο που εἶχε κατεβεῖ χίλιες φορές.

Ξανασήμανε δυνατώτερα ή καμπάνα. Γύρω μαζεύονταν ολόσνε οί εργάτες, και μαζί άνακατωμένος ό περιεργος κόσμος που ήθελε να ιδῆ. "Ο Παντούλης ήταν ώχρος κι' ό προϊσιάμενος εκεί ρώτησε αν ήτον πειραγμένος... Δὲ μιλοῦσε... "Έγνεφε πὼς δὲν θέλει τίποτα. Ντύθηκε γρήγορα, γρήγορα τὰ ρούχα, μπῆκε στη θάλασσα, κλείστηκε καλά καλά και χάθηκε στο βάθος... "Ηταν τὸ τέλος του... Σαν τὸν τραβήξαν ήταν νεκρός...

... Κι' ή καμπάνα ξανατύπησε, πένθιμα.

Ποτὲς δὲ μαθεύτηκε, ήταν τάχα αυτοκτονία; οί προϊστάμενοι εἶπαν πὼς πνίγηκε άθελα... κι' εγράφτηκε στον κατάλογο τῶν πνιγμένων...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΠΟΛΙΤΑΡΧΗΣ

Η ANNIE VIVANTI Κ' ΕΝΑ ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΤΗΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Ἡ ἱστορία τῆς Ἰταλικῆς Λογοτεχνίας τῶν νεωτέρων χρόνων, ἂν ποτὲ μέλλει νὰ συγγραφῆ μιὰ ἀντάξια τοῦ τίτλου αὐτοῦ ἱστορία, θὰ πρέπει νὰ μελετήσῃ καὶ τὸ ἀρκετὰ βαρυσήμαντο λογοτεχνικὸ ἔργο πο' λῶν Ἰταλίδων.

Ἀπὸ τὶς Ἰταλίδες αὐτές, οἱ διασημότερες, ἐκείνες ποὺ τὸ φιλολογικὸ τους ὄνομα, ἀπὸ πολὺν καιρὸ, ἔχει ξεπεράσει τὰ ὅρια τῆς Ἰταλίας νομίζουμε πὼς εἶναι:

Ἡ Μαθίλδη Σεράο, ἡ Γκράτσια Ντελέντα καὶ ἡ Ἄννιε Βιβάντι στὸ μυθιστόρημα.

Ἡ Ἄντα Νέγκρι στὴν ποίησιν. . .

Ἡ Μαθίλδη Σεράο εἶναι πολὺ γνωστὴ στὸ Ἑλληνικὸ κοινὸ, καὶ ἡ Γκράτσια Ντελέντα ἐπίσης, μολονότι ἐλάχιστα μόνον ἀπὸ τὰ ἔργα τους ἔχουν μεταφραστῆ, καὶ αὐτὰ ὄχι σὲ καλοδοουλιμένες φιλολογικῆς μεταφράσεις.

Ἡ Ἄντα Νέγκρι εἶναι γνωστὴ στὸ μεγάλο κοινὸ ἀπὸ τὴ μετάφραση τῆς «Νεκροψίας» τῆς, τὴν καμωμένη πραγματικῶς ἀριστοτεχνικὰ ἀπὸ τὸν Ἄγγελο Βλάχο.

Ἡ Ἄνν.ε Βιβάντι, ὅμως, μᾶς εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστη. Ξεχωρίσαμε παραπάνω τὴν Ἄντα Νέγκρι γιὰ ποιήτρια.

Αὐτὸ δὲν σημαίνει πὼς ἡ Ἄντα Νέγκρι δὲν ἔγραψε καὶ μυθιστορήματα ἀληθινὰ καλλιτεχνικά. Ὅμως ἡ καλλιτεχνικὴ τῆς διάθεση στὸ μυθιστόρημα δὲν εἶναι, ἂν μπορούμε νὰ ποῦμε εἰσι, **συστηματικῆ**.

Ἡ Ἄντα Νέγκρι γεννήθηκε ποιήτρια.

Καὶ τὸ ποιητικὸ τῆς ἔργο ἀπὸ τὶς πρώτες συλλογές τῆς ὡς τὰ «Τραγούδια τοῦ Νησιῦ» διακρίνεται μέσα στὴν ἄλλη φιλολογικὴ δημιουργία τῆς.

Ἄν ἔγραψε καὶ μυθιστορήματα αὐτὸ εἶναι ἀπόδειξη τῆς μυθιστοριογραφικῆς ἐπίδοσης μὲ τὴ λυρικὴ διάθεση, ποὺ ἀνεκάθε παρατηρεῖται στὴν παγκόσμια λογοτεχνία τῶν νεωτέρων χρόνων.

Ἡ Ἄννιε Βιβάντι θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθῆ χωρὶς ὑπερβολές, ἡ μεγαλύτερη Ἰταλίδα μυθιστοριογράφος.

Ἄνωτερη καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀκόμα τὴν Γκράτσια Ντε-

λέντα, ποὺ τὰ τελευταῖα χρόνια βραβεύτηκε μὲ τὸ παγκόσμιο βραβεῖο Νομπέλ.

Ἀπὸ τὰ πρώτα βήματά τῆς στὴν λογοτεχνία εἶχε τὴν εὐτυχία νὰ ἐπιτύχῃ μιὰ μεγάλη ἀναγνώριση, τὴν ἀναγνώριση τοῦ μεγάλου Ἑθνικοῦ ποιητῆ τῆς Ἰταλίας, τοῦ Carducci.

Οἱ μεγάλοι ποιητῆς εἶναι προφήτες. Τοὺς φτάνει ἓνα βλέμμα, γιὰ νὰ προμαντέψουν τὸ μέλλον.

Ὁ Carducci, σὰν προφήτης, ἐπρόβλεψε τὸ πνεῦμα τῆς Ἄννιε Βιβάντι καὶ τῆς εἶπε: «τραγουδῆσε!».

Κ' ἡ Βιβάντι ἐτραγουδῆσε πραγματικῶς.

Τὰ μυθιστορημάτά τῆς δὲν εἶναι παρὰ ἓνα μεγάλο ἀληθινὸ τραγούδι.

Ἀπὸ τοὺς «Δύο Λαίμαργους» καὶ τὸ «Οὐαὶ τοῖς Ἡττημένοις», ὡς τὴ «Naja Tripudians» ὅλα εἶναι γλυκύτατα, ἀλλὰ καὶ ἐντυπωσιακὰ καὶ ρεαλιστικὰ.

Ἄν στὰ μυθιστορήματα τῆς Μαθίλδης Σεράο ζωγραφίζεται κάπως ζωηρὰ ἡ ἀριστοκρατικὴ κοινωνία τῆς Ἰταλίας, τοῦ περασμένου αἰῶνα, καὶ ιδιαίτερα ἡ ἀλησμόνητη παλιὰ Ναπολιτάνικη ζωὴ.

Ἄν στὰ ἡθογραφικὰ μυθιστορήματα τῆς Γκράτσια Ντελέντα ξεπροβάλλῃ ὀλοζώντανη ἡ ζωὴ τοῦ κάμπου, καὶ ιδιαίτερα τῆς Σαρδηνίας, εἰς τὰ μυθιστορήματα τῆς Ἄννιε Βιβάντι, καὶ προπάντων στὸ δυνατώτερο ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα, στὴ «Naja Tripudians», μᾶς παρουσιάζεται ἀνάγλυφη ἡ σημερινὴ ζωὴ, μᾶς δίνεται ἡ περιγραφή τῆς μοντέρνας, τῆς ἀμφίβολης ἐκείνης κοινωνίας μὲ ὅλα τῆς τὰ φοβερὰ ἐλαττώματα, ἀπὸ τὴν ὁμοφυλοφιλία ὡς τὴν κοκαϊνομανία, ἀπὸ τὴ μέθη τῶν ποτῶν ἕως τὴν νάρκη τοῦ ὀπίου, ἀπὸ τὶς μικρὲς χαριτελογίες ἕως τὴν ἀπόλαυση καὶ τὸν πόθο, ἕως τὴν κτηνώδη ἀποκάλυψη τῆς ἡδονῆς.

Κι' ὅλ' αὐτὰ μὲ μιὰ μαεστρία καὶ δύναμη ποὺ καταπλήσσει, ἀλλὰ ποὺ δὲ σοκάρει.

Ἡ Ἄννιε Βιβάντι ξαίρει τὴν τέχνη νὰ γράφῃ πράγματα ἡθικώτατα μέσα στὴν ἀνηθικότητά τους.

Ἄλλὰ πρέπει—ἂν καὶ θὰ μακραίναμε λίγο—νὰ δώσουμε ἐδῶ τὴν ὑπόθεσι τοῦ δυνατοῦ αὐτοῦ ρομάντζου, τῆς «Naja Tripudians».

Καὶ πρώτα—πρώτα δυὸ λόγια γιὰ τὸν τίτλον του, τὶ σημαίνει.

«Naja Tripudians» (Ναῖα ἢ Ὁρχουμένη) λέγεται κάποιον δηλητηριώδες φίδι τῶν Τροπικῶν, ποὺ τὸ δάγκωμά του εἶναι θανατηφόρο.

«Naja Tripudians» ἔδω ὀνομάζει ἀλληγορικά ἢ συγγραφεὺς τὴν ψευτολαίδη Γκρέϋ, τὴν ἐκμαντιστρία τῆς ἀνώτατης ἀριστοκρατίας τοῦ Λονδίνου, πὺ θά συναντήσωμε παρακάτω.

Νὰ ἢ ὑπόθεση τοῦ ρομάντζου:

Ὁ ἄλλοτε γιαιτρός τοῦ Ἀγγλικοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ Φρανσίς Χάρδιγκ ζεῖ, ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τῆς συζύγου του, στὸ ἐξοχικὸ τοῦ σπιτάκι τοῦ Rose Cottage, στὴν Ἀγγλία, μαζί με τὰ δυὸ κορίτσια του, τὴν μεγαλύτερη Μυσοσωτίδα, καὶ τὴν μικρότερη, τὴ Λέλια.

Τὰ κορίτσια ἀνατρέφονται κάπως περιορισμένα, στὴν ἐξοχή, μετὴ τὴ δασκάλα τους Μίς Σμίθ, κ' ἔχουν δειλὸ κ' ἀγαθὸ χαρακτήρα, ὅπως ὁ πατέρας τους.

Ἀλλὰ τὴν ἢ νυχὴ ζωὴ τους ἔρχεται νὰ ταράξη ἢ ἐμφάνιση τῆς ψευτολαίδης Ρόδομφ Γκρέϋ, πὺ μένει σὲ μιὰ βίλλα τοῦ κοντινοῦ χωριοῦ, καὶ πὺ δὲν εἶναι παρὰ μαστρωπὸς τῆς ἀνωτάτης ἀριστοκρατίας τοῦ Λονδίνου.

Αὐτὴ βλέποντας τὴν παρθενικὴ ὠραιότητα τῶν δυὸ κοριτσιῶν σκέπτεται νὰ τὴν ἀποπλανήσῃ.

Σχετίζεται μαζί με τὸν πατέρα τους, τὴς προσκαλεῖ στὴν βίλλα τῆς, κ' ὕστερα στὸ Λονδίνο, γιὰ νὰ τὴς «παρουσιάσῃ, τάχα, στὴν ἀριστοκρατία τῆς πρωτεύουσας».

Τὰ δυὸ ἀθῶα κορίτσια, εὐχαριστημένα γιὰ τὴ θά «ἐμπαιναν στὸν καλὸ κόσμον», εἰοιμᾶζονται καὶ μετὴ τὴ μονόστιχα τοῦ χωριοῦ Miss Jenes πηγαίνουν στὴν κοντινὴ πόλη Leeds, ὅπου μετὴ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ ἐπισκέπτονται τὸ περιοδικὸ «τοῦ Συρμου» πὺ ἔβγαζε σ' αὐτὴ τὴν πόλη ἕνας ναυαγισμένος δημοσιογράφος μετὴ τὸ ψευδώνυμον «Ἡ Θεῖα Μαριὰνα», πὺ εἶχαν μ' αὐτὴν ἀλληλογραφία.

Ὁ δημοσιογράφος δικαιολογεῖται γιὰ τὸ ψευδώνυμον αὐτὸ καὶ τὴς συνοδεύει, ἐπειδὴ εἶχε νυχτώσει, στὴν ἐξοχὴ τους, στὸ σπίτι.

Γνωρίζεται μετὴ τὸν πατέρα τους.

Ὁ γιαιτρός Χάρδιγκ ἐκτιμῶντας τὴς γνώσεις καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ δημοσιογράφου τοῦ ὀμιλεῖ γιὰ τὴς ἐπιστημονικὴς του ἔρευνες πὺ ἔκανε στὴς Ἰνδίες, σὰν ἦταν στὸ ναυτικὸ, πᾶνω στὴ λέπρα καὶ τὰ δῆγματα τῶν φιδῶν.

Τοῦ δίχνει κ' ὅλας ἕνα νεκρὸ φίδι σ' οἰνόπνευμα, τὴ Naja Tripudians, πὺ τὸ δάγκωμά του φέρνει ἀμέσως τὸν θάνατο.

Ὁ δημοσιογράφος τότε τοῦ ἀπαντᾷ, ὅτι «ὑπάρχουν κ' ἄλλα φοβερότερα φίδια, πὺ ὄχι μόνον τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου σκοτώνουν, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴ καὶ τὴν τιμὴ

του, καὶ πὺ σ' αὐτὰ κάθε ἀντίδοτο εἶν' ἀνίσχυρο...»

Σὲ δυὸ μέρες τὰ κορίτσια φεύγουν γιὰ τὸ Λονδίνο.

Στὸ σταθμὸ τὴς ὑποδέχεται ὄχι ἢ ἴδια ἢ Λαίδη, ἀλλὰ μιὰ ἄλλη κυρία ἐκ μέρους τῆς, καὶ τὴς φέρνει μετ' αὐτοκίνητό τῆς σ' ἕνα μέγαρον, χωρὶς αὐτὴς νὰ προσέξουν τὴν ὁδὸ καὶ τὸν ἀριθμὸ.

Τὴς ὀδηγεῖ σὲ δυὸ πολυτελέστατα δωμάτια, καὶ παρακαλῶντας τὴς νὰ ξεκουραστοῦν, τὸς θέτει σιτὴ διάθεσή τους δυὸ πολυτελέστατα ντουλάπια μετὴ τουαλέτες.

Τὸς εἶπε πὺς τὸ ἴδιο βράδυ «θὰ παρουσιάζονταν σὲ ὑψηλὰ πρόσωπα», καὶ γι' αὐτὸ ἢ ἐπιθυμία τῆς Λαίδης ἦταν νὰ ντυθοῦν καλά.

Τὰ δυὸ κορίτσια δοκιμᾶζουν τὰ φορέματα, πὺ ὅμως ἀφήνουν ἀκάλυπτα τὰ ὠραῖά τους κορμιά.

Ἡ Μυσοσωτὴς ἐντράπηκε νὰ φορέσῃ τὸ τόσο νεοκλιτὸ φόρεμά τῆς, ἐνῶ ἢ Λέλια ἐφόρεσε τὸ ὑπερβολικὰ κοντὸ καὶ διαφανὲς δικὸ τῆς.

Τέλος τὴς ὀδηγοῦν στὸ σαλόνι, ὅπου ἢ Λαίδη τὴς ὑποδέχεται προσηνέστατα, ἀλλὰ βλέποντας τὴν Μυσοσωτίδα νὰ φορῇ ἀκόμη τὸ ἐπαρχιώτικο φόρεμά τῆς τὴς κάνει «μερικὲς μητρικὲς παρατηρήσεις γιὰ τὸ καλὸ τῆς».

Σὲ λίγο φτάνουν οἱ προσκεκλημένοι, ἀλλὰ τὰ δυὸ κορίτσια βλέπουν, μετὴ ἀπορία, νὰ ἔρχονται μόνον ἄνδρες.

Πρῶτος ἦλθε ἕνας νέος εἴκοσι πέντε χρονῶν, ὕστερα ἕνας διπλωμάτης.

Τὸ πρόγραμμα ἄρχισε μετὴ λίγη μουσικὴ, κατόπι μετὴ γεῦμα, στὸ ὅποιο κατώρθωσαν νὰ δώσουν σιτὴ Λέλια ναρκωτικὸ.

Ἡ Μυσοσωτὴς δὲν τρώγει τίποτε, ἀρχίζει νὰ ὑποπτεῖται...

Τρέχει ἐπάνω καὶ προσπαθεῖ ν' ἀνοίξῃ τὰ παράθυρα, γιὰ νὰ καλέσῃ, στὴν ἀνάγκη, βοήθεια.

Ἄλλ' αὐτὰ σὰν νὰ ἦταν διαβολικὰ κλεισμένα δὲν ἀνοίγαν.

Τέλος οἱ ἐπιθέσεις ἀρχίζουν, μετὴ ἢ Μυσοσωτὴς σὰ λέαινα ὑπερασπίζει τὴ μικρότερη ἀδελφὴ τῆς...

Ἀπελπισμένη κατορθώνει νὰ φτάσῃ ὡς τὴν ὀθώπορτα... Πέφτει στὰ πόδια τῆς καμαριέρας κλαίοντας...

Αὐτὴ τὴν λυπᾶται καὶ ψιθυρίζει:

«Δυστυχισμένο κορίτσι!»—

Τῆς ἀνοίγει...

Ξεφρενιασμένη τρέχει στοὺς δρόμους τοῦ Λονδίνου ζητώντας βοήθεια... Βρίσκει ἕνα πόλισμαν καὶ τοῦ δίνει

τὸν ἀριθμὸ τοῦ σπιτιοῦ, ποῦχε γράψει σὴν πρόσκλησή της ἢ ψευδολαϊδή.

Ὁ ἀστυφύλακας, ὅμως, βλέπει πὼς αὐτὸ ἦταν ἐργοστάσιο...

Ἐν τούτοις τρέχει ἀκόμα μαζί με τὸν ἀστυφύλακα, ἀλλὰ δὲν κίτορθώνει νὰ βρῆ τὸ ἀπαίσιον μέγαρον, παραπλανημένη στὴ φοβερὴ ομίχλη τοῦ Λονδίνου...

Κ' ὕστερα; θὰ ἐρωτήσῃ ὁ ἀναγνώστης τί ἀπέγεινε μετὰ τὴν Λέλια, αὐτὸ τὸ μυθιστόρημα δὲν ἔχει τέλος.

Στὴν ἀπορία αὐτὴ ἡ Βιβάντι ἀπαντᾷ μετὰ τὰ ὠραία αὐτὰ λόγια τοῦ προλόγου της:

«... Ἡ ζωὴ δὲν τελειώνει παρὰ μόνον μετὰ τὸν θάνατον.

Ἡ ἱστορία τῆς Λέλιας ἐτελείωσε...»

Τὸ τελευταῖον αὐτὸ κεφάλαιον τοῦ μυθιστορήματος τῆς Ἄννι Βιβάντι εἶναι τὸ δυνατότερον καὶ δραματικώτερον...

Σ' αὐτὸ ἡ συγγραφεὺς μᾶς ἐμπιστεύεται τὴν ψυχὴν της, ποὺ εἶναι ῥομαντικὴ, δειλὴ, αἰσθηματικὴ, ἀφελής...

Μὰ καὶ ὁ λάκερον τὸ μυθιστόρημά της αὐτὸ εἶναι μιὰ ἱστορία θλιβερὴ, ποὺ φαντάζει σὰν ἕνας μεγάλος πίνακας τοῦ Rembrandt.

ΣΠΥΡΟΣ Μ. ΑΝΝΙΝΟΣ

ΑΥΤΟΓΡΑΦΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ

Συνάδου Ἰ' αἴσιο δάμοιο να δάδα
Ὁλα κ' ἐργασι μὲ φρονήμα γυναικί
Ὁσονομίος κερῆσαι νόμοιο
Κεσ κ' ἔγρησι κὶ πῶλοσι κ' ὄρησι κ' θραῖσι
Ἡ' οὐδὲναι φιλίαι, κ' γοῖναι, κ' πῶνα σῶσαι
Ἰκὶ μὲ κερῆσαι μὲ κερῆσαι φανὶ να δάδα
Θαῖρο βραγίη κ' ἴνα κίλασι, κ' δάδα
Χερῆ, κ' κερῆσαι ἀνδρῶσι κ' ὄλοσι ἀσῶσαι
Μα γὰρ κὶ σῶσαι κὶ ἀσῶσαι βῶσαι
Πα δάδα μὲ βῶσαι οὐκ ἔχω δάδα
Ὁ δάδα κ' ἀσῶσαι φιλίαι
Ἄσῶσαι ἀσῶσαι να μὲ κερῆσαι
~~κ' κερῆσαι ἀσῶσαι μὲ κερῆσαι~~
Τὶ δάδα μὲ κ' ἀσῶσαι κερῆσαι
Ὁ δάδα κερῆσαι να κερῆσαι κ' βῶσαι.
Κωνσταντῆς Θεοτοκῆς =

Τὸ σοννέτο αὐτὸ δημοσιεύομε στὰ Σημειώματά μας.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΜΙΚΗ ΜΑΤΣΑΚΗ *Αΐθουσα Έλλην. Δέσξης* 19 όδός Fouad Ier.

Στις 18 Ίανουαρίου άνοιξε ή έκθεση του γνωστού Άλεξανδρινού ζωγράφου κ. Μίκη Ματσάκη. Ή τελευταία εργασία του καλλιτέχνη είχε, για μās πού τον παρακολουθούμε, πολύ ενδιαφέρον. Τά ταμπλώ πού είδαμε φέτος δείχνουν μιá σημαντική πρόοδο. Ό κ. Ματσάκης κατόρθωσε μές σε λίγο σχετικά χρονικό διάστημα όχι μόνο νά πετάξει από πάνω του τη σχολή, αλλά και νά μñ ικανοποιείται στην εξέλιξή του μές στις ακαδημαϊκές αντίληψεις. Μοιάζει ν' αναζητάει κάτι καινούργιο, κάτι ελευθερωμένο. Α' πο νεοεμπρεσιονιστικά του κομμάτια, τά όποια φαίνεται ιδιαίτερα ν' αγαπά, νομίζομε πώς ό καλλιτέχνης χωρίς ν' ακολουθήσει μιμητικά μοντέρνες τεχνοτροπίες, θά μās δώσει έργα με πολλά ζωγραφικά προτερήματα.

Τό χρώμα του γίνεται πύ ζωντανό, δέν φοβάται νά μεταχειριστεί πιά ζωηρούς χρωματισμούς κι' αντικρούει τις χρωματικές αντιθέσεις με πολύ περισσότερη τεχνική άνεση. Ή πινελιά του πέρνει ένα καινούριο άέρα. Γενικά φαίνεται νά γίνεται πύ άπαιτητικός άπ' τον εαυτό του. Αυτό μās κάνει νά βλέπομε τό έργο του με συμπάθεια και νά περιμένομε άπτην ως τά τώρα συνειδητοποιημένη εξέλιξη του ταλέντου του μιá ώριμότερη δημιουργική δουλειά.

Νέος καθώς είναι ό κ. Ματσάκης θάτανε κριμα άλλωστε νά μñ πλατύνει τους ζωγραφικούς του όρίζοντες, κριμα νά κλειστεί μές στον άνυπόφορο ακαδημαϊσμό μές στον όποιο μπορεί πολλές άξίες ν' αναδειχτηκαν, αλλά πού δέν πρέπει σήμερα πιά νά παρασύρει τους νέους και νά τους μηχανοποιήσει.

Ή έκθεση είχε τοπεία της Κύπρου, της Άνω και Κάτω Αιγύπτου, της Έλλάδος—Ιδίως των ώραιών μας νησιών—της Ρόδου και της Πόλης.

Ό κ. Ματσάκης παρουσίασε επίσης και προσωπογραφίες με πολύ χαρακτήρα. Μιá δική του αυτοπροσωπογραφία είχε πλαστικότητα και έκφραση επιτυχημένη.

Άπ' τά πύ καλά του κομμάτια ήταν «ή προωινή έντύπωση» (άρθ. 18) σ' ένα χρωματικό τόνο άπολότατο. Τό «φθινοπωρινό τοπείο» (άρθ. 31) είχε έξαιρετική φωτεινάδα, επίσης και «ή άπάνω γειτονιά της 2 όρας» (άρθ. 73) πού ήτανε μιá χροσύμενη έντύπωση με την άπλότητα ταιριαζόμενων χρωμάτων και τό πλούσιο φως.

Ό άρθ. 28 («heure mauve») είχε μιá επίζηλη χρωματική άρμονία και πολλή ζωγραφική ουσία. Άπ' τά καλά του ταμπλώ ήτανε και «Οι τελευταίες άχτίδες», «Άττική δύση», «Τό έξοχικό σπίτι» και ό «Γκρίζος ούρανός της Πόλης».

P. Σ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

ΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΤΟΠΟΥΛΟΥ «*Τέσσερα Τραγούδια* (μεταφράσεις άπ' τους Paul Verlaine, George Cram Cook, Walt Whitman και Victor Hugo) Άθήναι 1929.—

Τό νά καταλαστέις με την μετάφραση ποιημάτων είναι τό πύ δύσκολο πράγμα.

Χώρια άπ' τη γνώμη μας ότι τό ποίημα πρέπει, σάν μπορείς, νά τό διαβάσεις στη γλώσσα του, έχομε δει τόσες άθλιες άποδόσεις πού πάντα με δισταγμό άνοίγομε ένα τόμο μεταφρασμένων στίχων, όχι μόνο γιατί κι' ή έννοια μπορεί νά μñ βγαίνει άκέραια αλλά και γιατί κάθε γλώσσα έχει τις δικές της άποχρώσεις, τη δική της μουσικότητα, τη δική της ποιητική έκφραση, πού ίσως νά μñ αποδίνονται σε άλλη γλώσσα. Και φοβούμαστε μñ δέ νοηθεί ό ποιητής κι' άδικηθεί.

Μ' όλες αυτές τις επιφυλάξεις διαβάσαμε την εργασία του κ. Προστοπούλου.— Ή έξαιρετική επιτυχία των μεταφράσεων μās έκανε μεγάλη έντύπωση. Χώρια πού ή έντεχνη άπόδοση καταδείχνει πόσο καλά ξέρει ό κ. Προστοπούλος τις δύο ξένες γλώσσες, είδαμε νά γίνεται χρήση της δικιάς μας από άνθρωπο πού την έμβάθυνε στις λεπτοπίλεπτες άποχρώσεις των λέξεων και πού ξέρει καλά από ποιητική, πού είναι ποιητής ό ίδιος.

Τά τέσσερα τραγούδια πού μετάφρασε είναι για τό Θεό και τό θάνατο, άπ' τά πύ δυσκολοπρόσιτα θέματα, μñ κι' οι ποιητές πού τά καταλάστηκαν έκλεκτοί των έκλεκτών.

Τά δέκα συννέτα με τό γενικό τίτλο «Mon Dieu m' a dit» άπ' τη συλλογή «Sagesse» του Verlaine, γραμμένα στη φυλακή από ένα Verlaine καταπονημένο ψυχικά, είναι ένα αντιπροσωπευτικό κομμάτι του θαυμάσιου ποιητή την ώρα πού λύγισε και στράφηκε προς τό Θεό.

Οι στίχοι του μεταφραστή πλούσιοι, παθητικοί όπως και του πρωτότυπου, μ' όλη τη δυσκολία πού παρουσιάζει ή ποιητική έκφραση του Verlaine.

Άπ' τον Victor Hugo μās δίνει ό κ. Προστοπούλος τό τραγούδι πού έγραψε για τό θάνατο του παιδιού του, άπ' τις «Contemplations»—λέξη πού δέν νομίζω νά μπορεί ν' αποδοθεί στη γλώσσα μας και πού πολύ σωστά την άφησε άμετάφραστη.

Άπ' τον έξοχο άμερικανό W. Whitman έχομε τό «Στη Μνήμη του Προέδρου Λίνκολν».

Και του George Cram Cook «Στά πενήντα μου ρωτάω τό Θεό».

Θαυμάσια δουλεμένοι οι στίχοι με κύριο μέλημα του μεταφραστή την ιδιόζουσα έκφραση των ποιητών, την ουσία των τραγουδιών.

Ό κ. Προστοπούλος είναι ό ένδεδειγμένος νομίζομε νά γνωρίσει στην Ελλάδα κι' άλλα ξένα έργα, είναι στο ύψος του ως δημιουργός μεταφραστής.—

P. Σ.

ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ «*Η Τελευταία συμφωνία*» (Άθήναι, 1929).

Ή συλλογή φέρει τον τίτλο του τελευταίου ποιήματος, πού είναι σάν έπίλογος στο σύντομο δράμα του ποιητού—δράμα ίσως

ὄχι και πολὺ πρωτότυπο στὴν πλοκὴ του, ὁμως γεμάτο εὐλικρίνεια, και πού σήμερα τὸ αἰσθανόμεθα τέλεια.

Ἄρφατη θλίψις κυριαρχεῖ σχεδὸν παντοῦ. Στὸ πρῶτο ποίημα τοῦ βιβλίου ἀνευρίσκομε μιὰν ἀρχὴ αὐτῆς τῆς θλίψεως, σ' ἕναν χωρισμό. Ὁ ποιητὴς νοσταλγεῖ και καταφεύγει στὲς παραιοσθῆσεις (σελ. 6 και 8). Ἐκεῖ εὐρίσκει κάποιαν ἀνακούφισι. Ἡ ὀδόλαυσις τῆς ἀμαρτωλῆς σαρκός, πού εἶναι «χιλίεσ φορὲς ἀκόλαστα δοσμένη» (55), εἶνε τὸ εἶδος τῆς ἡδονῆς πού διαρκῶς πιά ποθεῖ.

Ἡ σωματικὴ ἄρμονία τὸν ἔχει λάτρη της. Μὲ τρεμάμενη ἀπὸ τὴν συγκίνησι φωνή, μιλεῖ γιὰ σκοτεινὰ ὑγρά μάτια (39), γιὰ βελουδένια χέρια, γιὰ ἕνα φειδίσιο ἄβρο κορμί, γιὰ χεῖλη ἐρωτικά (31). Ἡ ὠραιοπάθειά του ὁμως αὐτῆ ἔχει, ἐπαναλαμβάνω, πάντα τὸν ἴδιο θλιμμένο τόνο. Ὁ ποιητὴς τ' ὁμολογεῖ, δὲν εἶνε ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς ἐκείνους «πού ξέρουν νὰ πονοῦν και νὰ ὑποφέρουν» (40). Σ' ἕνα ποίημα μόνο (36 βγαίνει ἀπ' τὴν μαύρη ἀπαισιοδοξία του, ἀναπολώντας τὴν εὐτυχία ἐνὸς Ὑμεναίου (στὴν ἡδονιστικὴ του βέβαια ἄποψι). Καὶ ἡ θλίψις πάλι ξαναρχίζει... γιὰ νὰ καταλήξῃ σ' ἀπόγνωσι: «Ἡ τελευταία συμφωνία» εἶνε μιὰ προοδικὰ θάνατου.—

Ἡ τεχνικὴ τοῦ κ. Κοκκινάκη εἶνε ἀρκετὰ καλὴ. Πού και πού βρίσκομε κάποιαν ἐπίδρασι Καβάφη. Τὸ σύνολο τοῦ βιβλίου συμπαθητικόν.

Γ. Α. Π.

ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΝΕΛΛΗ (ΣΙΣΥΦΟΥ) «Τὰ ῥίγη τῆς γῆς» (Ἀθήνα 1929).

Ὁ γκάδης τόμος ποιημάτων, μὲ τὴν ἀόριστη ἀφιέρωσι (μού φαίνεται ὅτι ὁ κ. Κανελλῆς θᾶθελε νὰ πῆ κάτι ἄλλο) «Στὴ μεγαλοφυΐα τῆς ζωῆς».

Τὸ ποίημα «Στὰ σώματα» πού μπαίνει στὴν ἀρχὴ σὰν πρόλογος, εἶναι ἀντιπροσωπευτικὸ τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ ποιητοῦ—ὅπως μᾶς παρουσιάζεται βέβαια ἀνάμεισ ἀπ' τὸ πλαίσιο τῆς συλλογῆς του. Σ' αὐτὸ λέγει ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐφύτρωσε «στῆς γῆς τὸ δέγμα» σὰν

«προσφάγι ἡλίθιο και βαρὺ τοῦ χρόνου και τοῦ τόπου»

«χάους ἰδρώς· μηδεὶς σκόνῃ· πιάσιμο ἀγριοῦ.»

Καὶ φιλοσοφώντας—ἐπηρασαμένος ἀναντίρρητα ἀπὸ τὴν σχετικὴ θεωρία τοῦ Schopenhauer—παρατηρεῖ ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν βαδίζει ἐκεῖ πού ἡ φύσις του τὸν ὀδηγεῖ, ἀλλὰ μὲ τὴ θρησκεία «στρσβίζει» και βλέπει «στὸ θάνατο ζωῆ» «κι' εἶναι κουφὸς στῆς ΥΛΗΣ τῆ βοῆς». Ἡ ὕλη, ὅπως θὰ δοῦμε και παρακάτω, ἀναλύοντας διεξοδικὰ τὸ ἔργο του, εἶνε γι' αὐτὸν ἡ μόνη ἀλήθεια. Λέγοντας δὲ «Υλὴ ἔχει ὑπ' ὄψιν κυρίως τὴν Σάρκα και τὴν ἰκανοποίησι τοῦ σχετικοῦ ἐνστικτοῦ, τὴν ὁποία φαίνεται νὰ παραδέχεται ὡς τὸν πεῖδ ἐνδιαφέροντα τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως σκοπὸ.

Ἡ σαρκολατρεῖσ, πού τὰ πεντ—ἔξη τελευταία χρόνια πῆρε τέτοιο μεγάλο μέρος στὴν περιοχὴ τῆς ποιησεῶς μας, τραγουδιέται στὰ «Ῥίγη τῆς γῆς» σὲ διάφορες κλίμακες.

Τὸ βιβλίο διαίρεται σὲ τρία μέρη: «Συναισθήματα», «Καταστάσεις» και «Θάνατος», πού κι αὐτὰ ὑποδιαιροῦνται σὲ διάφορες σειρές. Οἱ σειρές αὐτές (ἀπὸ τὲς ἑποῖες ἄλλες εἶνε καθαντὸ τέτοιες και ἄλλες εἶναι ἀπλῶς κύκλοι ποιημάτων) εἶνε πλούσιες σὲ «χρώματα και σχήματα» και δείχνουν φαντασία και ψυχολογικὴ παρατηρητικότητα σπάνιες. Ἡ πρώτη σειρά «Περιέργεια» πρὸ πάντων, πού ἂν δὲν εἶχε μερικὲς τεχνικὲς ἐλλείψεις θάταν πολὺ καλὴ, μ' ἐλκύει ἰδιαίτερα. Ἀποτελεῖται ἀπὸ συννέτα πού τὰ θέματά των περιστρέφονται κυρίως γύρω ἀπὸ τὴν περιέργεια τοῦ ἀνθρώπου

σὲ διάφορες φάσεις και ἰδιότητες. Ὁ ποιητὴς ἀλήθεια γράφει ὡς και γιὰ τὴν «Περιέργεια τοῦ ἐμβροῦ». Χαρακτηριστικοὶ εἶναι οἱ ἐξῆς στίχοι, πού ἀποσπᾶ ἀπ' αὐτὸ τὸ ποίημα:

«Ἡ μνήμη τοῦ ἀρσενίδωτη κοιμάται

πέρα ἀπὸ τὲς κολάσεις τὸν παθῶν.

Δὲ σκάβει τὴν ψυχὴ του παρελθόν.

Δὲν τῶμαθε τὸ δάκρυ νὰ θυμάται»

Και ἀκολουθοῦν οἱ σειρές «Λαγνεῖα», «Χαρά», «Ἔρωσ», «Ἔρωσ ἐρώτων», «Ἀλύτη», «Μίσος», «Φρίκη», «Πλήξη», «Ἀηδία». Σημειῶνω τὴν σειρά «Ἔρωσ», ὅπου ὁ κ. Κανελλῆς γράφει γιὰ τὲς διάφορες ἀγάπες: τὴν πρώτη ἀγάπη τῆς γυναικός, τὴν πρώτη ἀγάπη τοῦ ἀνδρός, τὴν ἀγάπη τῆς ἐγγαμῆς, τῆς γεροντοκόμης, τοῦ μεσοκόπου, τῆς πόρνης, τοῦ διεστραμμένου κ. τ. λ., παρουσιάζοντας τὴν libido ὡς τὸν κυριότερο κυβερνήτη τοῦ λογικοῦ βιώματος. Στὴν σειρά «Ἔρωσ ἐρώτων» ἐξιδανικεῖ τὸν ἔρωτα, ἐμπνεόμενος ἀπὸ περισσότερη αἰσθηματικότητα και ἀπὸ λιγότερον αισθησιασμό. Τὰ κομμάτια πού ἀποτελοῦν αὐτὴν τὴν σειρά, γραμμένα σὲ ὑποκειμενικὸ ὕφος, εἶνε ἀναπολήσεις και νοσταλγίες. Ἀπὸ τὴν σειρά «Φρίκη», και ἀπ' ὅλη τὴν ποιητικὴ συλλογὴ, ξεχωρίζω τὸ ἐκτενὲς ποίημα «Βλαστήμια». Χωρὶς βέβαια νὰ τ' ὀνομάσω ἀριστοῦργημα, δὲν διστάζω ὁμως νὰ ἐκφράσω τὸ θαυμασμό μου γιὰ τὴν δύναμι πού ἔχει. Γραμμένο σ' ἐλεύθερο στίχο, πού ἀσφαλῶς εἶν' ἐκείνος πού ἐταίριαζε σὲ θέμα σὰν τὸ προκειμένο, εἶν' ἕνα λυρικό ἀποκρυστάλλωμα τοῦ σκεπτικισμοῦ τοῦ ποιητοῦ και ἐκφράζει τὴν ἀφάνταστη ἀσημότητα τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὸ Ἄπειρον.

Κ' ἐρχόμεθα στὸ δεύτερο μέρος: «Καταστάσεις». Ὑποδιαιρεῖται σὲ τρεῖς σειρές «Υγεία», «Κούραση» και «Ἀσθένεια». Στὰ ποιήματα: πού τὲς ἀποτελοῦν ζωγραφίζονται μερικὲς ἐρωτικὲς καταστάσεις. Τὸ ὕφος τοῦ ποιητοῦ ὁμως ἐδῶ φαίνεται γεμάτο ἀνησυχία, ὁ ἐνθουσιασμός των «Συναισθημάτων» ἐπαισθητὰ μετριάζεται. Οἱ ἐπιθυμίες τοῦ ποιητοῦ εἶνε ἐδῶ ἀνάμικτες μὲ μιὰν ὀμη στοχαστικότητα, ἡ μελαγχ' ἰδέα τοῦ «ματαιότης ματαιότητων» σὲ κάθε εὐκαιρία ἐκδηλώνεται.

Ἄλλὰ τὸ ἀπαισιοδοξότερο καταστάλαγμα τῶν συλλογισμῶν του αὐτῶν βρίσκεται στὴν τελευταία διαίρεσι «Θάνατος». Στὲς τρεῖς σειρές πού τὴν ἀποτελοῦν («Πτώμα», «Σκέλεθρο», «Μηδέν»), ὁ ποιητὴς δὲν βλέπει παρὰ νεκροταφεία και σκοληκόβρωτα πτώματα και σκόρπια κόκκαλα. Δὲς κι ὁ ἐγκέφαλος του παθαίνεται ἀπὸ τὴν ἰδέα τοῦ ἀναπόφευκτου σταματήματος τῆς ἐνεργείας κάθε ζωῆς και τῆς διαλύσεως κάθε ἀρμονίας μοιρῶς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μορφή των ποιημάτων, παρατηρῶ ὅτι ὁ κ. Κανελλῆς δὲν μπόρεσε νὰ διαφύγῃ ἐντελῶς τὸν σκόπελο τῆς ρητορικῆς. Σὲ μερικὰ ποιήματά του—εὐτυχῶς λίγα—βρίσκομε στίχους καταφάνερα βιασμένους (γιὰ νὰ βγοῦν οἱ ὁμοιοκαταληξίες τοῦ συννέτου). Ἡ στιχουργικὴ ὁμως τοῦ βιβλίου εἶνε πολὺ ἰκανοποιητικὴ, ἂν και καμμιά φορὰ προσκρούομε σὲ ρυθμικὲς πλημμελίες, πού σχηματίζουν δυσάρεστες παραφωνίες. Ἡ γλυμμένη μορφή τοῦ συννέτου δὲν μπορεῖ ποτὲ ν' ἀνεχθῆ στίχους σὰν κι αὐτούς:

«Βαρειὰ τὰ φιλήματά σου, μικρὴ μου φίλη»

(«Ὁρκος»)

ἢ «Ἐνοιωσα τώρα τι θὰ πῆ θὰ χωρίσομε!»

(«Ὁ Ἀποχωρισμός»)

Ἄλλὰ τέτοιοι στίχοι εἶναι σπάνιοι. Ἡ ἐργασία τοῦ κ. Κανελλῆ στις γενικότητες της δείχνει καλαισθησία καὶ εὐσυνειδησία ἄξιες προσοχῆς.

Γ. Α. Π.

ΜΕΛΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ «*Δυὸ ἄσπρα γυμνὰ χέρια*», κ' ἄλλα διηγήματα. Ἀθήνα 1929.

Τὸν κ. Νικολαΐδη σημειώσαμε ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ὡς πολὺ ἐνδιαφέροντα διηματογράφου. Ἀπ' τὰ σκόρπια διηγήματά του ποὺ διαβάζομε δῶ καὶ κεῖ παρακολουθοῦμε τὴν ἐξέλιξή του.

Ἀναμφισβήτητα ὁ νέος αὐτὸς ἔχει ταλέντο λογοτεχνικὸ πολὺ ἀξιοπρόσεχτο. Ἀπ' τὸ βιβλίον του «*Δυὸ ἄσπρα γυμνὰ χέρια*» βλέπουμε πὼς ἔχει καὶ θέληση, καὶ ἐργατικότητα. Μέρα μετὴ μέρου δέχεται πρὸ μεστωμένου, πρὸ γεροῦ καὶ στὴν ψυχολογία καὶ στὴν περιγραφή. Νοιώθει κανεὶς τὸν ἄνθρωπον ποὺ βοηθημένος ἀπ' τὴν ἐμφυτὴ κλίση δουλεύει μὲ ὄρεξη. Καὶ τὸ ὕψος του ἔχει κερδίσει πολὺ. Καθὼς ἐνδιαφερόμαστε γι' αὐτὸν διαβάσαμε μετὰ ἀυστηρότητα τὰ διηγήματα τοῦ καινούργιου τόμου. Ἐνα δυὸ ἀπ' αὐτὰ ἔχουν δημοσιεῦται σὲ περιοδικὰ καὶ τὰ ξέραμε. Μᾶς ἄρσαν περισσότερο τώρα ποὺ τὰ εἶδαμε ὅλα μαζὺ σὲ μιὰ συγγενικότητα δημιουργική. Αὐτὰ εἶναι «*ἡ καταδικασμένη*» καὶ τὰ «*δυὸ ἄσπρα γυμνὰ χέρια*». Καὶ ἄλλοτε εἶχαμε παρατηρήσει τὸ μεγάλο ὄρολο ποὺ παίζει ἢ φαντασία τὰ ἔργα τοῦ κ. Μ. Νικολαΐδη. Μὴ στὴν ἀρχὴ ξεπερνοῦσε τὰ ὄρια τῆς θέσης της μέσα σ' ἓνα ψυχολογικὸ διήγημα. Σήμερα ὁ διηγηματογράφος τὴν ἐκλείσει μετὰ πολὺ ἰκανότητα μέσα στὰ σύνορα τῆς τέχνης του, τόσο ποὺ γίνεται προτέρημα.

Ἡ ἀφήγησις τὰ ἔργα τοῦ καινούργιου βιβλίου τοῦ συγγραφέα πέρνει μιὰ δύναμη καὶ μιὰν ὁρμὴν πολὺ χαρακτηριστική. Ἡ ἐξέλιξις τῆς ὑπόθεσης γίνεται ὁμαλά, τεχνικὰ μετὰ μὴ ἀρχιτεκτονική ποὺ συνδέεται στενά μετὰ τὸ ὕψος καὶ τὴν οὐσία τοῦ διηγήματος. Μιὰ σημαντικὴ πρόοδος τοῦ κ. Νικολαΐδη εἶναι ἡ προσοχή του στὶς εἰκόνας, στὴ λεπτομέρεια. Ἐχει σκηνὲς στὰ διηγήματά του σκληρῆς τραγικῆς, ὄχι ξεκάρφωτες, ποὺ ἔρχονται σὰ συνέπεια στὴν ὅλη προηγούμενη ἀφήγησις.

Ὁ τόμος περιέχει χωρία ἀπὸ δυὸ διηγήματα ποὺ προαναφέραμε καὶ ἄλλα ἕξι. Τὰ πρὸς δυνατὰ εἶναι νομίζομε τὸ «*Καρὰ-Χριστοφῆς*», ποὺ μᾶς θυμίζει τὴ «*Σκρόφα*» τοῦ Νίκου Νικολαΐδη, καὶ ἡ «*Καταδικασμένη*». Τὸ λιγότερον ψυχολογημένο εἶναι τὸ «*ὄνειρο*» ἢ ἂν καὶ εἶναι κ' αὐτὸ καλογραμμένο. Στὸ «*Καρὰ-Χριστοφῆς*» εἶναι τὸ ξέσπασμα τῆς γενετήσιας ὁρμῆς παρμένο σὲ μιὰ θραύσει ἀύληση. Ἡ σκηνὴ ποὺ ὁ Καρὰ-Χριστοφῆς ξεσπᾷ τὴν ὁρμὴν του χυμώντας ἀπάνω στὰ σκυλιά, ποὺ εἶχε γιὰ σύντροφους στὰ βουνὰ ὅπου βοσκοῦσε τὰ γίδια του, καὶ ξεσχίζοντάς τα ὑστερα ἀπὸ μιὰ τρομερὴ πάλη, φτάνει νὰ γλύνει καὶ τὸ αἷμά τους εἶναι ἄγρια, φοιχτή.

Τὰ «*δυὸ ἄσπρα γυμνὰ χέρια*» καὶ τὸ «*ἐνὼ δὲν τοῦλειπε τίποτε...*» ἔρχονται μετὰ τὴν τρυφεράδα καὶ τὴν αἰσθητικότητά τους σὲ μεγάλη ἀντίθεση μετὰ τὰ πρὸς πάνω. «*Ὁ Νικημένος*» ἔχει πολλὰ στοιχειοθετικὰ, καὶ ἡ περιγραφικότητά του ἐντεχνη.

Γενικὰ ἡ ἐργασία τοῦ κ. Νικολαΐδη εἶναι ἄξια προσοχῆς. Σὲ ὄχι μακρὸν καιρὸ ὁ νέος αὐτὸς συγγραφέας θὰ μπεῖ στὴ γραμμὴ τῶν λίγων καλῶν διηγηματογράφων μας.

Ρ. Σ.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΜΙΧ. Α. ΡΟΔΑ «*Ἡ ὄργη τοῦ δάσους*» τρίπρακτο κοινωρικὸ δράμα: Τυπ. «*Ἐρμού*» Ἀθήναι.

Ε. ΛΕΜΠΕΣΗ «*Κριτικὴ τῆς κοινῆς γνώμης*» Ἀθήναι, τύποις «*Ελλάς*», Μακεδονίας 10.

ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΒΡΟΝΤΗ «*Ἡ λυγρὴ τῆς Ρόδου*» ἢ τὸ *τραγοῦδι τῶν τραγουδιῶν τῆς Ρόδου*. (Σιαννίτειον διαγώνισμα) Τυπ. Ν. Τιλπέρογλου. Ἀθήναι Μιλτιάδου 7.

Π. ΘΗΝΤΟΥ «*Ἐλεύθεροι Ξεριζωμένοι*». Ἀθήνα, τύποις Γ. Κ. Καλλέργη.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΝΤ. ΣΑΒΒΑ «*Ὁ παππούς*» κοινωρικὸ μονόπρακτο. Τυπ. Κ. Καμινάρη.

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗ «*Στὸν πρῶτο σταθμὸ*» Ἐκδότης Ἀριστ. Μαυρίδης, Ἀθήνα 1929.

ΝΑΠΟΛ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ «*Ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους*» διηγήματα. Ἐκδότης Ἀρ. Ν. Μαυρίδης, Ἀθήνα.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

«*Νέα Ἐστία*» Πρωτοχρονιάτικο — 15 Ἰανουαρίου 1930.

Τὸ τεῦχος τῆς 1ης Ἰανουαρίου ἀρχίζει μετὰ τὸ ποίημα τοῦ μεγάλου μας Καβάφη «*Νέοι τῆς Σιδῶνος* (400 μ. Χ.)». Ἡ «*Νέα Ἐστία*» προτάσσει ἓνα σχετικὸ ἀναλυτικὸ σημείωμα. Πάνω στὸ ποίημα αὐτὸ πρόπερσι ὁ κ. Σαρεγιάννης δημοσίεψε ἓνα περισπούδαστο ἄρθρον στὴν «*Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη*».

Συνεργάζονται Δ. Καμπούρογλους, Νιρβάνας, Βουτιερίδης. Ξεχωρίζομε τὸ διήγημα τοῦ Μελλῆ Νικολαΐδη «*Ζητώντας τὸν ἔρωτα*» εἶναι ἓνα ἀπ' τὰ πρὸς καλά ποὺ ἔγραψε ὡς τώρα. Ἡ ἀγωνία τοῦ ἀσκημοῦ ἀνθρώπου ποὺ πεθυμᾷ ἀγάπην καὶ δὲν τὴν βρῖσκει πονηνά.

Δημοσιεύονται ἀνέκδοτα γράμματα τοῦ Ἀριστοτέλη Βαλαωρίτη πρὸς τὸν ἰδρυτὴ τῆς «*Ἐστίας*» Παῦλο Διομήδη.

Στὸ τεῦχος τῆς 15 Ἰανουαρίου διαβάσαμε ἄρθρον τοῦ Νιρβάνα καὶ ἓνα ὄμορφα γραμμένο ποίημα τῆς Μυρτιώτισσας «*Νεκροί*» εἶναι μιὰ σπαρακτικὴ κρυψὴ πονεμένης ψυχῆς — ἄραγε οἱ προσφιλεῖς μας ποὺ πέθαναν μᾶς σκέπτονται κεῖ ποὺ εἶναι;

Ἐξακολουθεῖ ἡ δημοσίευσσις τοῦ μυθιστορήματος τοῦ κ. Ξενόπουλου «*Ὁ γιὸς μου κ' ἡ κόρη μου*».

Ὁ Ἄλκης Θρούλος συνεχίζοντας τὶς ταξιδιωτικὰς ἐντυπώσεις του γράφει γιὰ τὴν Φλωρεντία.

Ἡ «*Νέα Ἐστία*» ποὺ θὰ βγάλει ἓνα μεγάλο πανηγυρικὸ τεῦχος γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἑκατονταετηρίδας προκη-

ρύσει λογοτεχνικό διαγωνισμό για άρθρα που ν' αναφέρονται και να περιγράφουν κι' από έναν ελληνικό τόπο - πόλη, πόλιν η νησί κ.τ.λ. που θα εκθέτουν την εξέλιξή της στο διάστημα της εκατοστατίας.

Θά εγκριθούν τα καλύτερα λογοτεχνήματα, δηλ. ένα για κάθε πόλη του ελληνισμού ή για ελληνικές παροικίες του εξωτερικού. Τα χειρόγραφα θά στέλνονται στον κ. Ξενοπόλου 42, οδός Ευρυπιδου Ἀθήνα και γίνονται δεκτά μέχρι τῆς 15 Μαρτίου. Στο διαγωνισμό προοῦν νά λάβουν μέρος μόνο οἱ συνδρομητές τῆς «Νέας Ἑστίας».

Ἄπ' τὴν εἰκονογράφηση τῶν δύο τευχῶν ξεχωρίζομε τὸν πίνακα τῆς κ. Ἀλεξανδρίδη Στεφανοπούλου «Ἡ γριά» (Σκύρος) καὶ τοῦ κ. Μίμη Βιτωσίη «τὸ ἔργο «Διάλειμα».

«Πρωτοπορία» Γενάρης 1930

Μὲ τὸ τεῦχος αὐτὸ τὸ περιοδικὸ ἀρχίζει τὸ δευτέρου του χρόνου. Ἡ συνεργασία του πολὺ καλή. Βρίσκομε ποίημα τοῦ κ. Τ. Παπα-
τόων «If only».

Ὁ μεγάλος ποιητῆς Ἄγγελος Συκελιανὸς ἔχει ἕνα ὄραιο ἄρθρο «Ἐνα παλιὸ μου ὄρφικὸ προανάκρουσμα γιὰ τοὺς Δελεφούς».

Ὁ γνωστὸς λόγιος κ. Πρεβελάκης ἔχει μεταφράσει ἅπ' τὸ γαλλικὸ πρωτότυπο τὸν ἐπίλογο τοῦ μυθιστορηματικῶς τοῦ διαρρηχθῆ συγγραφέα Ν. Καζαντζάκη «Toda Raba» Δημοσιεύεται καὶ θαυμάσιο σκίτσο τοῦ Καζαντζάκη κατωμένο ἅπ' τὸν Καλμοῦχο.

Ἡ Ναυτικῆ Γεωργιάδῃ ἔχει διήγημα «Τὰ ζωντανὰ τῆς κυρᾶ—Νικόλαινα» Πολὺ καλὸς οἱ πρόζες τοῦ κ. Δρίβα «Ὀμιλίες σὲ φίλους καὶ ἀγνώστους».

Ὁ κ. Μαγγανάρης δίνει μεταφράσεις τοῦ ἔργου τῶν Βουλγάρων ποιητῶν τῆς Πρωτοπορίας.

Τὸ περιοδικὸ δημοσιεύει ἕνα σχέδιο τοῦ νεαροῦ αἰγυπτιώτη Γ. Δήμου. Στὴν παρουσίαση τοῦ τοῦ κάνει ἡ «Πρωτοπορία» τὸν λέει Αἰγύπτιο. Οἱ Ἕλληνες τῆς Αἰγύπτου ὀνομάζουν τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς αἰγυπτιώτες γιὰ νά διακρίνονται ἀκριβῶς ἅπ' τὸν αἰγυπτίους.

«La Revue Nouvelle». Δεκέμβριος 1929—Ἰανουάριος 1930. Δημοσιεύονται: δύο ποιήματα τοῦ Καβάφη «Ἐν τῇ ὁδῷ» (μεταφρασμένο ἅπ' τὴ Ρίκα Σεγκοπούλου) καὶ «Ὀμνύει» (μεταφρασμένο ἅπ' τὸν Γρ. Γεωργούση.)

Τοῦ Jules Supervielle ποίημα «Musée Carnavalet». Σκέψεις τοῦ André Beel μὲ τὸν τίτλο «Feux sur la montagne». Μία νουβέλα τοῦ Pierre Cassel «Monsieur Lerond le diable et le bonheur».

Ὁ κ. Manuel Lelis γράφει γιὰ βιβλία καὶ θέατρο.

Ὁ κ. M. Zahar γράφει γιὰ τὸν γλύπτη Bourdelle.

«Πνοή» Λάβαμε φύλλο 13, Νοεμβρίου 1929 καὶ φύλλο 14, Γενάρη 1930. Σημειώνομε ἔργασίαν τοῦ κ. Τέλλου Ἄγρα καὶ στὰ δύο. Στὸ πρῶτο γράφει γιὰ ἕνα τετράστιχο τοῦ μεγάλου ποιητῆ Μορεάς· στὸ δεύτερο γιὰ ζητήματα τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν. Τὰ φύλλα ἔχουν συνεργασία τοῦ Παλαμά, τῆς Γαλάτειας Καζαντζάκη, τοῦ Γιαλούρη, τῆς Δώρας Βάρναλη, τοῦ Γ. Ἄννιου.

Τὸ τεῦχος τῆς «Ἐρσυνας» (Ἐκδοτικὸς Οἶκος Α. Κασσιόνη, Ἀθήναι—Ἀλεξάνδρεια) Ὀκτωβρίου—Νοεμβρίου 1929 εἶναι ἕνα

ἔργο τοῦ Κωνσταντίνου Παπαρηγοπούλου «Τὰ Διδακτικώτερα Πορίσματα τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους». Τὸ ἔγραψεν ὁ μεγάλος ἱστορικός λίγο πρὶν πεθάνει. Ἐκδόθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὰ 1899. Ἡ ἔκδοσις τῆς Ἐρσυνας εἶναι ἡ δεύτερη. Ἐγινε μὲ πολλὴ φιλοκαλία καὶ ἔχει καὶ εἰκόνα τοῦ συγγραφέα καὶ μερικὲς βιογραφικὰς πληροφορίας γι' αὐτόν. Ὁ Παπαρηγοπούλος γεννήθηκε στὰ 1815 στὴν Κωνσταντινούπολη, γιὸς τραπεζίτη ποὺ κατόντων ἀπὸ τὴν Γόρτυνα. Σπούδασε σὲ λύκειο στὴν Ὀδησσὸ καὶ καὶ σὲ σχολεῖο στὴν Αἴγινα καὶ σὲ πανεπιστήμια, στὴν Γαλλία καὶ στὴν Γερμανία. Ἐκάμε ὑπάλληλος στὸ ὑπουργεῖο τῆς Δικαιοσύνης κατόπιν, ἔγινε καθηγητῆς γυμνασίου καὶ μετὰ καθηγητῆς τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας στὸ Πανεπιστήμιο. Πέθανε στὰ 1891.

«Διανοούμενος» Μηνιαῖο περιοδικὸ τοῦ λόγου καὶ τῆς τέχνης. Φύλλο τρίτο. Γενάρης 1930. Φροντιστὲς Γ. Ν. Θεοχάρης, Ν. Ι. Βλάχος.

Ὁ κ. Νιρβάνας συνεργάζεται μὲ τρία τετράστιχα ἅπ' τὴ νέα σειρά του «Παγὰ Λαλέουσα». Ἡ Ρίτα Μπούμη, ἔχει κριτικὸν ἄρθρο γιὰ τὶς δύο μεγάλες ἰταλίδες διανοούμενες τὴν μυθιστοριογράφου Γκράτσια Ντελέντα καὶ τὴν ποιήτρια Ἄντα Νέγκρι. Ποίημα: τοῦ Γρ. Θεοχάρη «Μὲ τὸ Φθινόπωρο» καὶ δύο χαριτωμένα ὀκτάστιχα τοῦ Μανώλη Ἀλεξίου μὲ τὸν τίτλο «Σατυρικὰ Μοτίβα». Διήγημα: «Στὸ κλαρί» τοῦ Ἄγγελου Τερζάκη.

«Ἀτλαντὶς». Δεκέμβριος.— Ἐχει ἕνα ἄρθρο γιὰ τὸν Μυστρά, πληροφορίας γιὰ τὰ μεσαιωνικὰ μνημεῖα του.— Ὁ Χρυσανθόπουλος γράφει σχετικὰ μὲ τὴν φιλολογικὴν ἔργασίαν τοῦ Ρήγα Φεραίου γιὰ τὴν ὁποία γίνεται μνεῖα στὴν παλαιὰ Ἑλληνικὴν ἐφημερίδα «Ἐφημερίς» τῆς Βιέννης τοῦ 1791.— Ἄρθρο γιὰ τὶς ζωγραφίαις τοῦ Ν. Χειμῶνα, ποὺ πέθανε πέρσι στὴν Σκύρο.—

«Libre», διμνηνο περιοδικὸ. Hérault Montpellier, France.

«Ἑλληνικὰ Γράμματα» Τεῦχη Ἰανουαρίου 1930. Στὸ τεῦχος τῆς 11 Ἰανουαρίου δημοσιεύεται ἕνα γράμμα τοῦ Κ. Δ. πρὸς τὸν κ. Μπασιᾶ σχετικὸ μὲ τὴν Ἐγκύκλιον τῆς Ἱεραρχίας ποῦταν μιά ἐκκλήση πρὸς τὸν λαὸν ἐναντίον κομμουνιστῶν λογοτεχνῶν. Ἡ ἔννοια τοῦ γραμματικῶς αὐτοῦ εἶναι πὼς δὲν πρέπει νά σχετίζηται τὸ ζήτημα τῆς θρησκείας μὲ τὸ ζήτημα τοῦ καθεστῶτος, κι' ὅτι μιά θρησκεία δὲν κινδυνεύει νά πέσει ἀπὸ κομμουνιστικὴ δράση ἀν καὶ δοῦ ὑπάρχει ἡ φλόγα τῆς πίστεως στὴν ψυχὴ τοῦ καθενός.— Βρίσκομε στίχους τῆς Ρίτας Μπούμη ἅπ' τὰ «Τραγούδια στὴν ἀγάπη». Σοννέτο τοῦ Γ. Σπαταλά, ποίημα τοῦ Μανώλη Ἀλεξίου «Μάννα μου γῆς».

Ἄπ' τὸ τεῦχος τῆς 18 Ἰανουαρίου: Διήγημα τοῦ Νίκου Ἀθανασιάδη «Ὁ Σκύλος». Ἄρθρο τοῦ Μ. Καλλογαίου γιὰ τὴν τούρκικη φιλολογία.

Ὁ κ. Δρίβας ποὺ ἐξελίσσεται σ' ἕνα πολὺ ἀξιόπρῶστο τεχνικὴ γράφει γιὰ τὴν ἐκθεσὴ τῆς ζωγράφου Πηνελόπης Οἰκονομίδη.

«Semaine Egyptienne». 15 Ἰανουαρίου, ἀρ. 5-6.— Μὲ ἐνδιαφέρουσα ὕλη καὶ εἰκόνας· σημειώνομε μιά ἀνταπόκριση ἐξ Ἀθηνῶν τοῦ κ. Πράτοια.

«Cinégraphie Journal». Ἑβδομαδιαῖο περιοδικὸ εἰκονογρα-

φημένο—μέ πολλές ειδήσεις θεατρικές και κινηματογραφικές, με άρθρα για τις εκθέσεις ζωγραφικής της πόλης μας.

«*Journal des Hellènes*». Παρίσι.—Στο φύλλο της 12^{ης} Ιανουαρίου βρισκόμε μια ανταπόκριση του κ. Πράτοικα «*La Saison musicale à Athènes*». Ο κ. Πράτοικας εκφράζει τον θαυμασμό του για τον υπέροχο μας μουσικό Μητρόπουλο, και συστήνει στην Ελληνική Πρεσβεία και στην Ελληνική παροικία του Παρισιού να δράσουν στις οργανώσεις των μεγάλων Παρισίων συναυλιών για μίαν άξια εμφάνιση του Έλληνα μουσικού στο Παρίσι.

«*Αίθιοπικός Κόσμος*». Ελληνική εφημερίδα του Άδδισ Άμπέμπα, ενήμερη και καλώς γραμμένη. Σημειώνομε την ανάδημοσίευση από την «Πατρίδα» Αθηνών ενός ωραίου άρθρου του Μητροπολίτου Καρυστίας για τον Χρυσόστομο της Σμύρνης. Είναι γραμμένο σε γλώσσα δημοτική. Για την καλή γλωσσική τάση του Μητροπολίτη γράψαμε στο τελευταίο τεύχος μας.

«*Αλήθεια*». Βγαίνει κάθε βδομάδα στην Λεμεσό. Είναι η αρχαιότητα των Κυπριακών εφημερίδων. Την διευθύνει ο κ. Μ. Δ. Φραγκούλης γερός δημοσιογράφος. Σημειώνομε (από τα φύλλα του Ιανουαρίου) τα άρθρα του «Και άλλη απόπειρα αρμενικού άποικισμού εν Κύπρω», «Η Κύπρος κατά τον λήξαντα ένιαντόν».

«*Νέα Ήχώ*». Εφημερίδα του Πόρτ-Σαίτ.

«*Καμπάνα*». Σατιρικό φύλλο των Πατρών.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΣΧΕΤΙΚΑ με το μεγάλο γεγονός, τις Δελφικές εορτές (1-15 Μαΐου) λάβαμε ένα ωραία τυπωμένο φυλλάδιο «Πανελλήνιος Έκθεσις Λαϊκής χειροτεχνίας, οργανωται εταιρεία Φιλοτέχνων». Το Διοικητικό Συμβούλιο μās εμπνέει κάθε πεποίθηση για την επιτυχία της Έκθεσης. Πρόεδρος είναι ο Αντώνης Μπενάκης, αντιπρόεδρος η Έδλα Νάζου, γραμματέων και ταμίας ο Άλέξ. Α. Πάλλης.

Μεταξύ των συμβούλων σημειώνομε την Εύα Σικελιανού, την Άγγελική Χατζημιχάλη, την Καλλιρόη Παρρέν, τον Δ. Λοβέρδο, τον Α. Ζάχο.

Η διεύθυνση και διοργάνωση της έκθεσης έχει ανατεθει στην κ. Άγγελική Χατζημιχάλη (Άγγέλου Γέροντα άρ. 5). Από κείνη μπορούν να ζητούνται πληροφορίες και σε κείνη να στέλνονται τα εκθέματα από τις αρχές Μαρτίου ως τις 10 Απριλίου.

Βασισμένη στην επιτυχία που είχε η έκθεση Λαϊκής Τέχνης στις Δελφικές εορτές του 1927 η Έπιτροπή κάνει έκκληση στους Έλληνες τεχνίτες να στείλουν από καθετί που γίνεται στον τόπον μας σε έργαστήρι ή σε σπίτι σε ελληνικό πάντοτε σχέδιο, για να πλουτιστεί η έκθεση της ελληνικής χειροτεχνίας.

Τονίζεται η μεγάλη σημασία που έχουν παρόμοιες εκθέσεις βοηθώντας να φανεί σε όλες τις εκδηλώσεις ή λαϊκή τέχνη και να φανερωθεί ο σεβασμός για τα καλλιτεχνήματα που εκφράζουν τη λαϊκή ψυχή, δίνοντας και την ευκαιρία να πουληθούν έργα ελληνικής χειροτεχνίας και να υποστηριχθούν οικονομικά οι καλοί βιοτέχνες μας που θα ένταρρουνθούν στη δουλειά τους.

Στην έκθεση μπορούν να σταλούν από τα ακόλουθα αντικείμενα.

Υφαντά: στόν άργαλιό, άπλά ή πλουμιστά, ύφανματα από κάθε είδος και ύλικό, κουβέρτες, φλοκάτες, χράμια, ταγάρια, διαίκια, ντορβάδες, βουριάλια, προσόψια, πεσκήρια, ζωνάρια, καλτσοδέτες, ίγγκλες κτλ.

Φορεσιές: άντρείκειες, γυναίκειες.

Χαλιά: ιντρομίδες, κιλίμα, φλοκάτες, χράμια, βελντζες.

Κεντήματα: σεντόνια, μαξιλάρια, πεσκήρια, μπόλιες, φορέματα, ποκάμια, σακούλες, μπιμπίλες, νταντέλες.

Σταμπάτα: ύφασματα, κουρτίνες, τσεμπέρια, καλεμεκεριά, σακούλες, μαξιλάρια, μαντήλια, μπόλιες.

Ευλόγηπτα: άδράχια, τυλιγάδια, ρόκες, σαίτες, σφράι, γίδες, κλειδοπινακα, ποτήρια για νερό, κουτάλια, γκλίτσες, ραβδιά, πίτες, λυχνοστάτες, σουγιάδες, τσίτσες, τσότρες, κορνίτζες, σταυρούς, εικονίδια, παγούρια, βαρελάκια, καρδάρες, βεδούρες, κανατάκια, γουδιά, κούνιες, καρέκιες, κυροσκάμια, σφραίδες, τραπέζια κασέλες.

Μουσικά Όργανα: κάθε είδος: λύρες, ταμπούραδες, ρεμπάπια, σουράβλια, μπουζούκια, πίπιζες.

Άγγειοπλαστικά: πιάτα, άπλάδες, κανάτες, μπρίκια, κουμιά, μπουρνιές, θυμιατά, λαγήνια, κούπες, μαστραπάδες, βάζα.

Μετάλλια: (χρυσά, άργυρά, χάλκινα, μπρούντζινα), κλειδοτήρια, κρεμασίδια, χαιμαλιά, ζωνάρια, φούντες, πόρπες, ταμπακέρες, τασάκια, σινιά, πιάτα, ταφιά, σαχάνια, σιδερόγα, βάδες, μπρίκια, τροκάνες, καστανιές, λαγενόμπρικα, κρουαντήρια, παγούρια, θυμιατά, λυχνάρια, καντηλέρια, καντήλες, πορταβέλες, χαλκάδες.

Δερμάτινα: ύποδήματα κάθε λογής, καπνοσακούλες, σάκους, χαιμαλιά, παγούρια, ζωνάρια, σελάκια, κούνιες.

Ψαθοπλεκτικά: καλάθια, πανέρια, ψάθες, καπέλα.

Χαλινάρια: κομπολόγια, ζώνες, χαιμαλιά, σακούλες.

Κάθε άποστολή πρέπει να συνοδεύεται από κατάλογο με καταχωρημένα όλα τα αντικείμενα σε άξοντα άριθμό και με την τιμήν στην όποια θα πωληθούν.

Ο κατάλογος αυτός άπαραίτητα πρέπει να έχει και δύο αντίγραφα, με σημειωμένο τ' όνομα και την διεύθυνση του εκθέτη.

Οί κατάλογοι να είναι όσο γίνεται συντομότεροι, δηλαδή να συγχωνευθούν όλα τα όμοια εκθέματα, που έχουν την ίδια τιμή, σ' ένα άξοντα άριθμό.

Τα εκθέματα θα άσφαλιζονται σε πυρασφαλιστική εταιρεία με έξοδα της Έπιτροπής από την παραλαβή τους ως την παράδοση.

Η άποστολή βαρύνει τους εκθέτες.

Η έπιστροφή βαρύνει την έκθεση.

Από τις τιμές που θα συνοδεύουν κάθε εκθέμα θα κρατηθή για τα έξοδα της Έκθέσεως 10%.

Κάθε βιοτέχνης που επιθυμεί να έλθη στους Δελφούς και να φέρη μόνος τα εκθέματά του, είναι δεκτός, άρκει να το δηλώση στην κυρία Α. Χατζημιχάλη με έπιστολή ως τις 15 Μαρτίου, και

νά στείλῃ τοὺς καταλόγους τῶν ἐκθεμάτων, πού θὰ φέρῃ μαζί του, ὡς τὴν 1ην Ἀπριλίου, στὴν ἴδια.

ΣΤΙΣ 23 Ἰανουαρίου ἔφυγε γιὰ τὴν Κρήτη ὕστερα ἀπὸ τεσσάρων μηνῶν διαμονῆ στὴν Αἴγυπτο ὁ διαπρεπὴς καλλιτέχνης Τάκης Καλμούχος. Μποροῦμε νὰ ποῦμε χωρὶς καμμιά ὑπερβολὴ ὅτι φεύγοντας ὁ Καλμούχος ἀφήσε ἓνα μεγάλο κενὸ στὶς παρέες τῶν λογίων στὶς ὁποῖες ἦταν ὁ ἀγαπητὸς καὶ ἔξυπνος σύντροφος.

Ο ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ οἶκος A. Messein τοῦ Παρισιοῦ 19, Quai Saint Michel βγάζει Ἀνθολογία τῶν νεοελλήνων ποιητῶν. Τὴς μεταφράσεις ἔργων τῶν ποιητῶν πού θὰ περιλαμβάνει ὁ τόμος ἔχει κάμει σὲ στίχους γαλλικούς ὁ γνωστὸς λόγιος Jean Michel. Ἡ μεγάλη ποιήτρια Comtesse de Noailles θὰ γράφει σημεῖωμα εἰσαγωγικὸ καὶ ὁ διαπρεπὴς ἑλληνιστὴς Ph. léas Lebesgue ἓνα διαφωτιστικὸ πρόλογο γιὰ τὴ νεοελληνικὴ λογοτεχνία. Ἐκτὸς ἀπ' τὴ τρεχάμενη ἔκδοση τῶν 15 φράγκων ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Messein θὰ τραβήξῃ ἀντίτυπα καὶ σὲ χαρτὶ πολυτελείας, σὲ γιανωζέικο (πρὸς 220 φράγκα), σὲ ὀλλανδέζικο (πρὸς 100 φράγκα) αὐτὰ ἀριθμημένα, καὶ σὲ χαρτὶ Auvergne (πρὸς 40 φράγκα). Τὸ περιοδικὸ μας ἀναλαβαίνει ἐγγραφές.

ΤΟ ΣΟΝΝΕΤΟ τοῦ Κ. Θεοτόκη πού αὐτόγραφό του βρίσκεται στὴ σελίδα μας 29.

*Σηκώθη τ' ἄγιο δίκηο της νὰ λάβει
Ὅλη ἢ ἔργατιὰ μὲ φρόνημα γενναῖο
Ἰσονομίας κηρύχνει νόμο νέο
Καὶ τὰ δεσμὰ τοῦ πλοῦτου ἢ ὀρμὴ της θραύει.

Ἡ σκληρὴ φτώχεια, ἢ γύμνια, ἢ πείνα παύει
Κεὶ μὲ καλοῦν μύριες φωνές νὰ λέω
Θούριο τραγοῦδι σ' ἓνα πέλαο πλέω
Χαρᾶς, λεύτεροι ἀνθρώποι εἶναι ὅλοι οἱ σκλάβοι

Μὰ γιὰ νὰ σκίσω τὲς ἀνάερες ρούγες
Ποῦν θὰ μὲ βγάλουν στὸν ψηλὸ Ἑλικῶνα
Πρέπει γοργὰ ἀργυρόχρυσες φτεροῦγες

Ἀγάπη ἁρμονικὴ νὰ μοῦ χαρίσῃ
Τὶ δὲ μπορεῖ ψυχῆς βαρεῖας εἰκόνα
Τῆς Κασταλίας νὰ καθρεφτίσῃ ἢ βροῦσῃ.*

«**Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΤΕΧΝΗ**» βγαίνει φέτος μὲ καινούργιο ἐξώφυλλο, σχεδίασμα τοῦ μοντέρνου ζωγράφου Τάκη Καλμούχου.